

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

---

Lausuja/muistuttaja **Ilmailulaitos**

Alue/kohde

Dnro 01

Pvm 31.10.2005

Laji lausunto 2005

Sisältö Kaavan alueella ei ole valtakunnallista merkitystä omaavia lentoasemia. Ilmailulaitoksella ei ole kaavasta lausuttavaa.

Vastine

Lausuja/muistuttaja **Viinonen Arvo**

Alue/kohde V-merkintä Talonpoikaisteijon kylässä

Dnro 02

Pvm 2.11.2005

Laji muistutus 2005

Sisältö Esittää tilansa Rnro 1:305 alueelta Talonpoikaisteijon kylässä poistettavaksi V-merkinnän. Alueita on tarkoitus kehittää ja hyödyntää Teijon matkailualueen palvelujen rakentamisalueina. Teijon matkailualueen kehittämissuunnitelmissa ja maakunnan matkailustrategiassa alue on maakunnallisesti merkittävä matkailun painopistealue. Teijon retkeilyalueen ja Natura-alueiden rajatessa maankäyttöä suurelta osin, vapaita alueita tarvitaan palvelujen rakentamista varten.

Vastine Tarkistetaan, vrt. Perniön kunta.

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

---

Lausuja/muistuttaja **Suomusjärven kunnanhallitus**

Alue/kohde

Dnro 03

Pvm 11.11.2005

Laji lausunto 2005

Sisältö Kaavakartalla merkintä A (taajamatoimintojen alue) on otettu huomioon nykyisestä Kitulan keskustaajamasta aina Kalmankorventielle ml. VT 1 ja tulevan E18-moottoritien välisen alueen. Merkintä A pitää näin sisällään myös tie- ja palvelualueen. Lahnajärven liittymän vaikutuspiirissä on merkintä at. Vahvistuneessa osayleiskaavassa on alueella KM-merkintä. Olennaista on, ettei at-merkinnällä saa rajata pois KM-merkinnän mukanaan tuomia mahdollisuuksia.

Laajemmin ottaen poikittaistien merkitystä Perniöstä Kiskon, Suomusjärven ja Kiikalan kautta Somerolle tulee korostaa ja tieluokituksena merkintä yt tulee ottaa huomioon seudulliseen suuntaan kehittyvänä yhteytenä I. tien muuttumista merkinnälle st.

Aneriojärven välittömästi Kitulan taajamaan liittyvä alue on otettu huomioon merkinnällä V. Tällä älköön kuitenkaan estettävä Suomusjärven Kitulan taajaman suunnitelmallista kehittämistä ja ranta-alueen hyödyntämistä rakentamistarkoituksiin.

Vesihuoltoa koskevasta liitekartasta todetaan, että varauksena akselilla Suomusjärvi-Kisko vesi- ja viemärijohto tulee ottaa huomioon. Niin ikään Lahnajärven alueen siirtoviemärointi merkinnällä kartalle olisi kohdallaan. Myönteisenä on nähtävä liiton kansa Suomusjärven työpaikka- ja väkilukukehityksestä, jossa Suomusjärvellä vuosien saatossa on selvää kasvua.

Vastine Maakuntakaavassa osoitetaan maankäyttö maakunnallisesta näkökulmasta tarkasteltuna. At-symboli-/kohdemerkinnällä osoitetaan kehitettävät/edistettävät kyläalueet. Lahnajärven alueella ei olemassa olevien selvitysten perusteella ole edellytyksiä KM-merkinnän mukaiselle vähittäiskaupan suuryksikölle. Alueen yleiskaava on vahvistettu vastoin Varsinais-Suomen liiton näkemystä. Kitulan taajama-alueen rajausta on maakuntakaavan periaatteiden mukaisesti yleispiirteinen.

Virkistys- ja keskustatoimintojen alueet on osoitettu symboli-/kohdemerkinnällä, jolla ko. toiminnot kohdistetaan ja joiden aluerajaukset määritellään yleiskaavatyön yhteydessä.

Yhdystiet 1840 Perniöstä Kiskoon, 1870 Kiskosta Suomusjärvelle, 2410 Suomusjärveltä Kiikalan kautta Somerolle ovat esitetyt maakuntakaavaehdotuksessa nykyisen toiminnallisen luokituksen mukaisina yhdysteinä (yt). Tiellä ja sen liittymällä E18-tiehen on vahva seudullinen merkitys, jota myös maankäytöllä on korostettu.

Yhdysteitä osoitetaan maakuntakaavassa, mikäli niillä on merkitystä maakunnan kyläverkoston tai ylikunnallisten yhteyksien kannalta. Toiminnallisessa luokituksessa seututien (st) rooli on yhdistää kuntakeskukset tärkeimpiin liikennetarvesuuntiin ja kytkeä muut merkittävimmät liikennettä synnyttävät kohteet ylempiluokkaiseen verkkoon. Yllä mainittujen teiden osalta tällaista tarvetta ei nähdä olevan. Näiden teiden osalta pitää kehittämistoimia pohtiessa huomioida niiden rooli matkailullisina ja maisemallisina teinä.

Maakuntakaavan teemakartalla on esitetty Salon seudun vesihuollon kehittämissuunnitelmaan sisältyvät vesihuoltolinjat. Suomusjärven ja Kiskon kuntien välistä vesi- ja viemärijohtoyhteyttä ja Lahnajärven alueen siirtoviemärointiä ei ole merkitty kehittämissuunnitelmaan. Mikäli kyseiset yhdysjohdot tulevaisuudessa katsotaan tarpeelliseksi, niiden rakentamiselle ei ole maakuntakaavan osalta esteitä.

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

---

Lausuja/muistuttaja	Hämeen liitto
Alue/kohde	
Dnro	04
Pvm	16.11.2005
Laji	lausunto 2005
Sisältö	<p>Maakuntakaavaehdotuksen kasvutavoitteet koko Salon seudulla vuoteen 2020 ovat 8,3 %, joka vastaa noin 5235 uutta asukasta. Kasvu kohdistuu pääasiassa Saloon ja sen naapurikuntiin. Someron väkiluvun arvioidaan säilyvän ennallaan.</p> <p>Kaavaehdotus rajoittuu Forssan seutuun Ypäjän, Jokioisten ja Tammelan kuntien alueella. Yhteysverkko rakentuu Forssan seudun suuntaan kantatie 52, Torronsuon kautta suuntautuvan seututien 282 ja Härkätien yhdystien kautta. Kantatielle on osoitettu yhteystarvemerkinällä ns. Palikkalan oikaisu. Sen sijaan nykyisen kantatien merkittävästi parannettavan tieyhteyden merkintää ei ole osoitettu, miltä osin ehdotus poikkeaa Kanta-Hämeen maakuntakaavasta.</p> <p>Puolustusvoimien aluetarpeet yhteisellä raja-alueella on huomioitu. Seututien 282 maisema-alueelle on osoitettu kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta tärkeä alue, joka ulottuu maakunta-alueen rajaan Torron kylän kohdalla. Vastaavasti Kanta-Hämeen puolella Torron kylän maisema-alue ei rajoitu aivan maakuntarajaan. Liesjärven kansallispuiston ja siihen tukeutuvan reitistön yhteiset aluetarpeet on huomioitu. Hämeen Härkätien maisema-alue on ehdotuksessa rasterivyohtyksenä ja varsinainen tielinja yhdystienä varustettuna ulkoilureittimerkinällä. Kanta-Hämeen maakuntakaavassa Härkätie on osoitettu matkailutiemerkinällä. Muutoin Tammelan ylänköalueeseen ja mm. Torronsuon-Liesjärven kansallispuistovyöhykkeeseen liittyen ehdotuksessa on huomioitu varsin niukasti aluekokonaisuuden luonto- ja kulttuurimatkailuun liittyviä ympäristöllisiä kilpailukyky- ja vetovoimatekijöitä, jotka ovat mm. Etelä-Suomen liittouman aluerakenne 2030 suunnitelman visiossa.</p> <p>Salon maakuntakaavaehdotus tukee Etelä-Suomen kokonaisaluerakennetta ja sen kehittämistä Kanta-Hämeen näkökulmasta ja maakuntakaava kytkeytyy raja-alueiden osalta riittävässä määrin Kanta-Hämeen alueidenkäytön maakunnallisiin tavoitteisiin.</p>
Vastine	<p>Maakunnallisten maisema-alueiden rajaaminen on yleispiirteinen. Matkailutiemerkinä ei Salon seudun maakuntakaavassa ole käytetty.</p> <p>Maakuntakaavaehdotuksessa ei ole käytetty yleiskaavamerkinää ”Merkittävästi parannettava tieosuus”. Merkinää käytetään, kun on kysymys todella merkittävistä muutoksista, esimerkiksi tasoliittymien muuttamisesta eritasoliittymiksi, tien linjauksen merkittävästä parantamisesta. Vähäinen, pääasiassa nykyisellä sijaintipaikalla tapahtuva tien parantaminen, ei ole riittävä peruste merkinnän käyttämiselle. Kantatien 52 parantaminen välillä Somero-Jokioinen pääasiassa nykyisellä sijaintipaikallaan on toivottavaa ottaen samalla huomioon tien rooli myös matkailu- ja maisematienä. Pitkän tähtäimen kehittämistoimenpiteenä on maakuntakaavaehdotuksessa esitetty Somero-Ypäjä välille tieliikenteen yhteystarve, jolla turvataan erityisesti kantatien liikennöitävyys.</p>

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

---

Lausuja/muistuttaja **Salon Seudun Kehittämiskeskus**

Alue/kohde

Dnro 05

Pvm 15.11.2005

Laji lausunto 2005

Sisältö Maakuntakaava on laadittu kiinteässä yhteistyössä mm. Salon yleiskaavatyön kanssa, jossa keskeisenä kysymyksenä on aluevarausten ohella ollut liikenteen pääverkko, erityisesti Salon ohittavan liikenteen ohjaaminen. Kaavatyön aikaista yhteistyötä seudun toimijoiden kanssa voikin pitää hyvänä.

Seudun yhteisten mitoitustukujen valossa tehdyt aluevaraukset asumiselle ja muille toiminnoille vaikuttavat riittävästi ja oikein suunnatuilta. Samoin kaavan maankäytön tavoitteena ollut aluerakenteen hajautumisen ehkäiseminen on seudun kehitykselle tärkeää. Myös seudulle tärkeänä elinkeinona matkailulle on annettu riittävä painoarvo.

Liikenneverkon osalta kaavaan on sisällytetty kaikki merkittävät seudulla esillä olleet ja tarpeelliseksi koetut väylät, joko suunniteltuna tienä, rautatien oikaisuvarauksena tai liikenteen yhteystarpeena. Salaisten liittymän tarpeesta ei ole tällä hetkellä yhteistä seudullista kantaa. Asiaa tarkastellaan seudulla myöhemmin kaavamerkinnän suunnittelumääräyksen mukaisesti.

Kaavan taustatyönä tehdyt erilaiset selvitykset, kartoitukset ja suunnitelmat antavat tukevan pohjan maakuntakaavan laadinnalle. Näistä toiminnoista saatu laaja tietomäärä on hyödynnettävissä myös monessa muussa seudullisessa kehittämis- ja kaavatyössä. Näin ollen onkin varmistettava että maakuntakaava aineistoinen tarjoaa Salon seudulle kaiken sen potentiaalisen hyödyn, joka siitä on saatavissa eikä se jää vain ylätasolta rajallisia kaavoitustoimintoja ohjaavaksi työkaluksi.

Kaikki em. huomioon ottaen Salon Seudun Kehittämiskeskus toteaa lausuntonaan Salon seudun maakuntakaavaehdotuksen olevan sellainen kuin sen seudun järkevän ja toimivan kehittämisen ja kehittymisen kannalta tuleekin olla.

Vastine Kuten lausunnossakin todetaan, maakuntakaavan merkitys on välillisesti informaatiota kokoavana tärkeämpi kuin suoraan maankäyttöön kohdistuvana oikeusvaikutteisena ohjausvälineenä.

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

Lausuja/muistuttaja **Särkisalon kunnanhallitus**

Alue/kohde

Dnro 06

Pvm 18.11.2005

Laji lausunto 2005

Sisältö Kunta yhtyy yleisenä huomionaan johdannossa esitettyyn, että valmistelussa on oltu kiineästi yhteistyössä alueen kuntien ja muiden toimijoiden kanssa. Edelleen voidaan todeta, että ehdotuksen laadinnan osana valmistellut erillisselvitykset, kuten mm. rakennetun kulttuuriympäristön inventointiosa toimivat myös käyttökelpoisena lisänä kuntien omassa kaavatyössä. Kunta haluaa kuitenkin korostaa sitä, etteivät em. inventointiin perustuvat maakuntakaavamerkinnot saa estää tai vaikeuttaa esim. maatilakeskusten tai muiden elinkeinotoimintaan liittyvien rakennuskokonaisuuksien käytön kehittämisen ja/tai tehostamisen kannalta tarpeellista muuttamista, purkamista tai vastaavaa.

Särkisalon kunnassa ranta-alueiden maankäyttö on ratkaistu yleiskaavalla eikä maakuntakaava ole yleiskaava-alueella voimassa, mutta se on ohjeena yleiskaavaa muutettaessa. Maakuntakaavaehdotus sisältää loma-asutusta koskevat mitoitusnormit, jotka ovat varsinaisen rantarakennusoikeuden osalta sopusoinnussa kunnan rantayleiskaavojen mitoituksen kanssa. Maakuntakaavaehdotuksessa mitoitusnormit eivät ota huomioon sellaisia rantavyöhykkeellä sijaitsevia tiloja, joilla ei ole rantaa tai niillä on vähän rantaa pinta-alaan verrattuna. Tältä osin mitoitusperusteita tulisikin täsmentää sillä ei ole perusteita estää rakentamista tällaisilla tiloilla.

Maakuntakaava on yleispiirteisempi kuin voimassa oleva seutukaava, johon nähden on poistettu mm. Ramsön virkistysaluevaraus ja Hästön laaja virkistysaluevaraus. Maisaaren virkistysaluevaraus on kavennettu yleiskaavan mukaiseksi. Tehdyt muutokset ovat kunnan näkemyksen mukaan aiheellisia. Loma-asutuksen suunnittelumääräyksestä (4. kpl) ei ilmene tulkitaanko vapaan rannan määrä (emä)tiloittain vai koko alueen puitteissa. Jälkimmäisessä tapauksessa tapahtuva soveltaminen johtaa siihen, että rakentamattomat tilat saattavat jäädä kokonaan ilman rakennusoikeutta siinä tilanteessa, että muut tilat ovat rakentaneet rantansa täyteen. Ko. kaavamääräys on siinä tapauksessa epäoikeudenmukainen, summittainen eikä sen vaikutuksia voida arvioida. Kunta katsookin, että tämä määräys tulisi poistaa tai joka tapauksessa täsmentää.

Yksityiskohtahavaintona kunta esittää vielä tarkennettavaksi kunnan saaristo-osien lossiyhteydet (Petun lossi).

Vastine Maakuntakaavassa esitetyt rakennetun ympäristön suojelukohteet perustuvat valtakunnallisiin ja maakunnallisiin inventointeihin. Pääsääntöisesti luettelot on tulkittava informaatioksi rakennetun ympäristön arvoista, jotka tulee suunnittelussa ja rakentamisessa luonnollisesti ottaa huomioon. Varsinainen rakennussuojelu toteutetaan kuntakaavoituksella, poikkeustapauksissa rakennussuojelulla. Lisäarvon esilletuomista ei tule pitää kehityksen esteenä.

Seutukaavassa samoin kuin siitä johdetussa maakuntakaavassa rantavyöhykkeelle rakentamisen mitoitus perustuu pääsääntöisesti tilaan kuuluvan rannan määrään. Maatilamatkailuun liittyvässä toiminnassa voi rakennusoikeuden määrä perustua muuhun kuin rannan määrään. Rakentamisyksiköiden määrää voidaan korottaa, jos omarantainen rakennusoikeus toteutetaan yhteisrantaperiaatteella. Vapaan rannan määrä lasketaan tiloittain, jolloin jonkun tilan ylisuuri rantarakentaminen ei vähennä rakentamattoman tilan rakennusoikeutta.

Maakuntakaavaehdotuksessa on osoitettu maantieverkko, joilla on merkitystä vähintäänkin maakunnan kyläverkoston tai ylikunnallisten yhteyksien kannalta. Maantie

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

käsite sisältää lauttapaikat väylineen. Ehdotuksessa on esitetty yhdystie Ulkoluotoon saakka, joka vastaa maantieverkon nykytilannetta. Ehdotuksessa on lisäksi osoitettu matkailun ja ulkoilun yhteystarve Kemiön saarelta Särkisalon, Ulkoluodon ja Petun kautta Uudellemaalle. Ko. alueen yhteydet sekä maankäytön tarkempi kehittyminen suunnitellaan alempiasteisissa kaavoissa.

Lausuja/muistuttaja **Muurlan kunnanhallitus**

Alue/kohde

Dnro 07

Pvm 21.11.2005

Laji lausunto 2005

Sisälto Muurlan kunnan osalta maakuntakaavassa on otettu huomioon kunnanhallituksen aiemmin esittämät lisäykset ja muutokset. Kunnanhallituksella ei ole muuta lausuttavaa asiasta.

Vastine

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

---

Lausuja/muistuttaja **Länsi-Suomen lääninhallitus - Hallinto-osasto**

Alue/kohde

Dnro 08

Pvm 21.11.2005

Laji lausunto 2005

Sisältö Luonnos maakuntakaavaksi vastaa Salon seudulla hyvin maakuntakaavalle asetettuja tavoitteita. Aineistossa on otettu hyvin huomioon seudun erityispiirteet, kuten Salon seudun merkittävyys työssäkäyntialueena. Toinen leimallinen piirre Salon seudulla on vilkas yhdysliikenne Turun ja Helsingin välillä. Kaavaluonnokseen on otettu mukaan sekä moottoritelinjaus että varaus junayhteydelle. Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut työryhmän nopean junayhteyden tarpeesta välillä Turku-Helsinki. Voimassa olevassa seutukaavassa on esitetty ratalinjaus Espoo-Lohja-Salo ns. ELSA-radan rakentamiselle. Ratayhteys Salosta pääkaupunkiseudulle on esitetty maakuntakaavassa yhteystarpeena. Vasta tehtävien selvitysten perusteella voidaan päättää ratalinjauksen tarkka sijainti ja tehdä tarvittava varaus maakuntakaavoihin. Kaavoituksessa on oleellista ottaa tarvittava ratayhteys huomioon, jottei maankäyttöratkaisuilla estetä ratayhteyden toteutumista. Myös Uudenmaan maakuntakaavaehdotuksessa on käytetty samaa merkintää.

Palvelu- ja kuntarakenneuudistus asettaa omat vaatimuksensa alueiden kehittämiseksi. Nykyisten kuntarakenteiden ja toimintojen lisäksi on tarpeen arvioida, mihin suuntaan alue kehittyi lähivuosina. Tällöin myös kaavoituksen on sopeuduttava uusiin palvelurakenteisiin ja niiden edellyttämiin alue- ja liikennetarpeisiin. Salon maakuntakaavaehdotus on rakennettu taajamien varaan, kuntarajoihin sitoutumatta. Tämä luo hyvät valmiudet varustautua mahdollisiin kuntarakenteen muutoksiin.

Turvallisuudesta huolehtiminen on yhä tärkeämpää seudun ja alueen menestykselle. Maakunnissa, seututasolla ja kunnissa tarvitaan tehokasta yhteistoimintaa arkisen turvallisuuden kohentamiseksi. Maakunnan menestys edellyttää, että turvallisuustarpeet mielletään riittävän laaja-alaisesti ja otetaan huomioon myös maakuntakaavaa suunniteltaessa. Työttömyys ja eriarvoisuuden lisääntyminen sekä päihteiden ja huumeiden käyttö aiheuttavat yhteiskunnan ulkopuolelle ajautumista, häiriökäyttäytymistä ja perheväkivaltaa sekä merkittäviä henkilökohtaisia ja aluetaloudellisia ongelmia. Turvallisuuden ylläpitäminen vaatii tiivistä yhteistoimintaa mahdollisimman monien toimijoiden kesken. Maakunnan tulee rakentaa laajaa turvallisuusyhteistyötä, jonka avulla kytketään mahdollisimman monet toimijat vahvistamaan perusturvajärjestelmiä sekä estämään ennakkolta uhkia, jotka kohdistuvat seudulla kansalaisten ja yritystoiminnan turvallisuuteen.

On myös huolehdittava pitkäjänteisesti siitä, että taajamat ja asuinalueet sekä liikenneväylät suunnitellaan turvallisiksi. Liikennesuunnittelun merkitys on oleellinen kaavoitusta suunniteltaessa. Alueiden kilpailukyky tulevaisuudessa vaatii toimivaa seudullista liikennettä. Suurten ikäluokkien ikääntyminen korostaa palveluliikenteen merkitystä. Joukkoliikenteen kehittämisen ja liikenneturvallisuuden huomioon on hyvä sisällyä myös maakuntakaavan painotuksiin. Kuntakohtaisten lähipalvelujen, seudullisten sosiaali- ja terveyspalvelujen ja erityispalvelujen sekä muiden hyvinvointipalvelujen saatavuuden kannalta joukkoliikenteessä tulisi kehittää myös seudullista palveluliikennettä.

Kaavaluonnoksessa on otettu hyvin huomioon sekä valtakunnalliset alueiden käytön tavoitteet että Varsinais-Suomen maakuntaohjelmasta vuosille 2005-2008 nousevat tavoitteet. Hyvinvoinnin kannalta keskeisten peruspalvelujen säilymisen ja saatavuuden edellytykset on otettu kaavaluonnoksessa hyvin huomioon. Salon seudun demografiset tekijät; väestön ikärakenteen kehitys, yksinasuminen, asumisen ja työnteon

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

yhteensovittaminen sekä asutuksen ominaispiirteet on otettu sosiaalisesti kestävästi huomioon. Tältä pohjalta on hyvä kehittää Salon seutua eteenpäin.

Vastine

Lausuja/muistuttaja **Länsi-Suomen lääninhallitus - Sos. ja terv.os.**

Alue/kohde

Dnro 08

Pvm 21.11.2005

Laji lausunto 2005

Sisältö Länsi-Suomen lääninhallituksen sosiaali- ja terveystoimialalla ei ole erityistä huomautettavaa Salon seudun maakuntakaavaehdotuksesta. Osasto kiinnittää osaltaan huomiota hyvinvoinnin kannalta keskeisten peruspalvelujen säilymisen ja saatavuuden edellytyksiin, jotka on otettu kaavassakin hyvin huomioon.

Kaava on huolella tehty ja kaavan vaikutukset asukkaiden elinoloihin ja elinympäristöön on otettu monipuolisesti huomioon. Salon seudun demografiset tekijät kuten väestön ikärakenteen kehitys, yksinasuminen, asumisen ja työnteon yhteensovittamiseen liittyvät sekä asutuksen ominaispiirteet on otettu asuinaluearvioissa sosiaalisen kestävyysnäkökulmasta hyvin huomioon.

Väestön ikärakenteen kehityksellä on osaltaan vaikutusta yhdyskuntarakenteeseen, millä on merkitystä niin liikenneväylien kuin palvelujenkin suunnittelussa. Palveluja ei tulisi suunnitella pelkästään ”autollisen” väestöosan mukaisesti. Joukkoliikenteen palvelujen kehittäminen on tasa-arvoisen palvelujen saavutettavuuden keskeinen edellytys. Kaupan palvelujen lisäksi yhteiskunnallisten peruspalvelujen saavutettavuuteen on kiinnitettävä huomiota sekä taajamissa että haja-asutusalueilla.

Ylikunnallisen ja seudullisen yhteistyön haasteet ja mahdollisuudet tulevan kunta- ja palvelurakennemuutoksen kannalta on syytä kaavasunnittelussakin huomioida. Kuntakohtaisten lähipalvelujen, seudullisten sosiaali- ja terveystoimialojen ja erityispalvelujen sekä muiden hyvinvointipalvelujen saatavuuden kannalta joukkoliikenteessä tulisi kehittää myös seudullista palveluliikennettä.

Vastine

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

---

Lausuja/muistuttaja **Länsi-Suomen lääninhallitus - Liikenneosasto**

Alue/kohde

Dnro 08

Pvm 21.11.2005

Laji lausunto 2005

Sisältö Yleensä maakuntakaavoituksessa joukkoliikenne otetaan varsin vähäisesti huomioon. Salon seudun maakuntakaava muodostaa positiivisen poikkeuksen: maakuntakaavoituksessa on pyritty ottamaan huomioon myös joukkoliikenteen kehittäminen. Maakuntakaavan mukaan liikenteen kasvulle luodaan edellytyksiä maankäytön tehostamisella erityisesti joukkoliikenteen vaikutusalueella. Maankäytön ja joukkoliikenteen suunnittelun tullee toteutua rinnan.

Myös liikenne- ja viestintäministeriön ja lääninhallitusten välisessä tulossopimuksessa todetaan että lääninhallitukset tehostavat kuntien seudullisten organisaatioiden ja maakuntien liittojen kanssa joukkoliikenteen ja maankäytön suunnittelun yhteistyötä niin, että uutta maankäyttöä ohjataan alueille, joille hyvä joukkoliikenteen palvelutaso voidaan tuottaa edullisesti.

Salon seudulle on tehty liikennejärjestelmäsuunnitelma ja liikennestrategia sekä tämän edistämiseksi on laadittu aiesopimus. Lääninhallituksen liikenneosasto on ollut mukana laatimassa suunnitelmia ja allekirjoittanut myös aiesopimuksen. Aiesopimuksen toimenpiteitä on osin alettu toteuttaa käytännössä. Lääninhallituksen mielestä tulisi yhteistyössä huolehtia, että aiesopimuksen toimenpiteet tullaan toteuttamaan mahdollisimman kattavasti.

Maakuntakaavan mukaan eri liikennemuodot yhdistävään matkakeskukseen varaudutaan Salon keskustassa strategisella tarvemerkinällä ja keskuksen lopullinen sijainti ja tyyppi määräytyvät yksityiskohtaisesti suunnittelussa. Lääninhallituksen mielestä suunnittelua tulisi jatkaa ja pitää yhä mukana yhtenäisen matkakeskuksen mahdollisuus.

Raideliikenteen osalta varaudutaan Turku-Salo välillä kaksoisraiteeseen. Lääninhallitus kannattaa esitystä. Kuitenkin nopeampi tapa tehostaa liikennettä ko. rataosuudella on yhteiskäyttöisten lippujen käyttöönotto, joka toisi toteuttaa pikaisesti.

Liikenteen tavoitteisiin on otettu myös liikenneturvallisuuden parantaminen. Liikenneturvallisuussuunnitelman valmistumisen jälkeen liikenneturvallisuustyö ei ole käynnistynyt odotetusti. Lääninhallitus avustaa kuntia liikenneturvallisuustyössä ja on mielellään mukana käynnistämässä liikenneturvallisuustyötä myös Salon seudulla.

Vastine

Lausuja/muistuttaja **Saaristomeren merenkulkupiiri**

Alue/kohde

Dnro 09

Pvm 22.11.2005

Laji lausunto 2005

Sisältö Saaristomeren merenkulkupiirillä ei ole huomautettavaa maakuntakaavaehdotukseen.

Vastine

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

---

Lausuja/muistuttaja	Halikon kunnanhallitus
Alue/kohde	
Dnro	10
Pvm	25.11.2005
Laji	lausunto 2005
Sisältö	<p>Salaisten eritasoliittymää ja sen sisääntulotietä koskevat merkinnät ovat sopusoinnussa kunnan aiempien lausuntojen kanssa. Kunta tiedostaa, että yksinomaan Halikon vaatimuksesta liittymää ei rakenneta, mutta pitää välttämättömänä sekä varauksen säilyttämistä kaavassa että sen mahdollisimman pikaista toteuttamista nykyisen taajamarakenteen ja moottoritien välisen alueen tuleva maankäyttö ratkaistaan Halikon kunnan ja Salon kaupungin yhteisellä yleiskaavatyöllä.</p> <p>Maakuntakaavaehdotuksessa on otettu huomioon Halikon kunnan aiemmat lausunnot työpaikka- ja teollisuusalueiden merkinnöistä. Virkistysaluevaraukset (V) ovat kunnan osalta pääosin kunnossa. Vartsalan saaren osalta ehdotukseen on lisätty Luodonpään alueelle virkistysaluevaraus (V), mikä vaikuttaa alueen jatkokäyttöön. Aiempaan lausuntoon viitaten virkistysaluevaraus (V) on poistettava Vartsalan saaren Luodonpään alueelta.</p> <p>Maisema-alueille on luonnoksen jälkeen lisätty suunnittelumääräys, joka on ohjeena hajarakentamisen lupaharkinnalle myös Halikossa. Merkintä Hevonpään ampumaradasta tulee sisällyttää maakuntakaavaan.</p>
Vastine	<p>Vartsalan saaren eteläkärkeen on esitetty virkistyskohde, merkintä ei ole aluevaraus. Maakuntakaavalla on kumottu koko Vartsalan saaren VI:2-354-varaus. Tilalle on osoitettu virkistyskohde (V), mikä käytännössä tarkoittaa uimarannan/retkisataman toteuttamista jonnekin Vartsalan saaren eteläosaan. Maakuntakaavan virkistyskohteet ovat yleensä kuntien ilmoittamia pienimuotoisia virkistysalueita, jotka maakuntakaavan tavoitteiden mukaisesti muodostavat koko Salon seudun kattavan kohdeverkoston. Näitä virkistyskohteita voi hyödyntää liittämällä niihin mahdollisesti toteutuvia virkistys- ja veneilyreittejä. Kohdemerkintöjä tullaan vielä selkeyttämään.</p> <p>Olemassa oleva Hevonpään ampumarata tullaan lisäämään kaavakartalle kohdemerkinnällä (V).</p>

Lausuja/muistuttaja	Kiikalan kunnanhallitus
Alue/kohde	
Dnro	11
Pvm	25.11.2005
Laji	lausunto 2005
Sisältö	<p>Ei suurempaa huomauttamista kaavaehdotuksen suhteen. Ehdotuksessa on huomioitu kunnan aiemmin esittämät tarkennukset mm. lentokenttäalueen ja Hirsjärven rantarakennusoikeuden osalta. Tekstiosassa oleva maininta uudesta teollisuusalueesta Kiikalan lentokentän läheisyydessä on syytä korjata. Tekstin mukaan alueella toimii nykyisin louhimo ja työpaikkoja on vähän. Teollisuusaluemerkintä ja tekstiviittaus tarkoittanee laajaa soranottoaluetta, jossa sijaitsevat myös maxit Oy:n tiili- ja laastitehtaan. Työpaikkoja tehtaissa on noin 60. Louhimotoimintaa alueella ei tällä hetkellä ole.</p>
Vastine	<p>Kaavaselostus (s. 36) lentokentän läheisen teollisuusalueen osalta tarkistetaan.</p>

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

---

Lausuja/muistuttaja **Kiskon kunnanhallitus**

Alue/kohde

Dnro 12

Pvm 29.11.2005

Laji lausunto 2005

Sisältö Kaavakartalla merkintä A (taajamatoimintojen alue) kattaa pääpiirtein Toijan taajaman ja vastaavasti merkintä at (kyläkeskusta tarkoittavana) kattaa pääpiirtein kirkonkylän alueen. Kunnassa on jo vakiintunut käytäntö todeta Toijan ja kirkonkylän alueen yhdessä muodostavan taajamakokonaisuuden. Mainittujen kylien ydinalueitten väliin sijoittuu tällä hetkellä väljemmin rakennettua Kirkkojärven ranta-aluetta. Kunnassa on vireillä Pappilanniemen asemakaavan muutostyö, joka tulee tiivistämään nykyistä taajamarakennetta kirkonkylän ja Toijan välillä. Haapaniemen alueelle on hyväksymisvaiheessa asemakaava, mikä tarkoittaa taajama-alueen jatkumista kirkonkylästä lounaaseen Aijalan kylän suuntaan. Olennaista on, että maakuntakaavassa esitetyt merkinnät eivät rajaa pois tai vaikeuta mainittujen laajennusalueiden käyttämistä asumis- ja taajamatoimintojen alueena.

Moottoritien valmistumisen myötä poikittaistieyhteyden merkitys Perniöstä Kiskon, Suomusjärven ja Kiikalan kautta Somerolle tulee korostumaan. Kaavassa mainitun tieyhteyden luokitus yt (yhdystie) tulee ottaa huomioon seudulliseen suuntaan kehittyvänä yhteytenä eli merkintänä st (seututie). Liitekartoista (kartta 4 huolto) koskien vesihuoltoa todetaan, että varauksena vesi- ja viemärijohtolinjat tulee ottaa huomioon kuntarajat liittävinä hankkeina väleillä Kisko-Muurla-Salo ja Kisko-Suomusjärvi. Varsinaiseen kaavakarttaan esitetään lisättäväksi merkintä vedenottamosta Aikolan pohjavesialueelle, koska alueella toimii jo Aikolan vesiosuuskunnan vedenottamo ja kunta on rakentamassa yhteistoiminnassa osuuskunnan kanssa uutta ottamoa samalle alueelle.

Vastine Maakuntakaavan aluevaraukset ovat yleispiirteisiä. Erillisillä A- ja at-merkinnöillä on haluttu korostaa Kiskon taajamarakenteen perusluonnetta.

Yhdystiet 1840 Perniöstä Kiskoon, 1870 Kiskosta Suomusjärvelle, 2410 Suomusjärveltä Kiikalan kautta Somerolle ovat esitetyt maakuntakaavaehdotuksessa nykyisen toiminnallisen luokituksen mukaisina yhdysteinä (yt). Yhdysteitä osoitetaan maakuntakaavassa, mikäli niillä on merkitystä maakunnan kyläverkoston tai ylikunnallisten yhteyksien kannalta. Toiminnallisessa luokituksessa seututien (st) rooli on yhdistää kuntakeskukset tärkeimpiin liikennetarvesuuntiin ja kytkeä muut merkittävimmät liikennettä synnyttävät kohteet ylempiluokkaiseen verkkoon. Yllä mainittujen teiden osalta tällaista tarvetta ei nähdä olevan. Näiden teiden osalta pitää kehittämistoimia pohtiessa huomioida niiden rooli matkailullisina ja maisemallisina teinä.

Maakuntakaavan teemakartalla on esitetty Salon seudun vesihuollon kehittämissuunnitelmaan sisältyvät vesihuoltolinjat esim. Kisko-Muurla-Salo yhteysjohdot. Kisko-Suomusjärvi välille ei ole suunnitelmassa esitetty vesihuoltojohtoyhteyksiä, mutta mikäli kyseinen vesijohto- ja viemäriyhteys katsotaan tulevaisuudessa tarpeelliseksi, niiden rakentamiselle ei ole maakuntakaavan osalta esteitä.

Aikolan suunniteltu vedenottamo merkitään kaavakarttaan.

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

---

Lausuja/muistuttaja **Metsänhoitoyhdistys Salometsä**

Alue/kohde

Dnro 13

Pvm 29.11.2005

Laji lausunto 2005k

Sisältö Esitetään lisättäväksi seuraavat asiat:

Kohtaan ”5.4 Luonto” (Luonnonsuojelulliset tavoitteet maakuntakaava-alueella ovat) – ehdotetaan lisättäväksi lause: ”Suojelualueet ja -kohteet varataan voimassa olevien suojeluohjelmien ja lakien mukaisesti.”

Vastaavasti kohtaan ”5.7 Maankäyttö, Auerakenne” - Tavoitteeksi maa- ja metsätalouden osalta tulisi lisätä maininta: ”Maa-, metsä- ja virkistysalueilla turvataan kannattavan metsätalouden edellytykset.”

Em. asioiden tulisi esiintyä myös kohdan ”6.3 Maakuntakaavan vaikutukset teemoittain” alaotsikoiden ”Luonto” ja ”Maankäyttö ja aluerakenne” sisällöissä.

Lisäksi kohtaan ”6.3 Maakuntakaavan vaikutuksen teemoittain Virkistys sekä maa- ja metsätalousalueet” 9. kappaleen maininta ”Maa- ja metsätalousalueiden osoittaminen ei vaikuta maa- ja metsätalouden harjoittamisen edellytyksiin.” tulisi muuttaa seuraavasti: ”Maa- ja metsätalousalueiden osoittamisella turvataan kannattavan maa- ja metsätalouden harjoittamisen edellytykset.”

Vastine

Ehdotettu lisättävä lause kohtaan ”6.3 Maakuntakaavan vaikutukset teemoittain” alaotsikkoon ”Luonto” lisätään muokattuna maakuntakaavaselostukseen. Alaotsikko ”Virkistys sekä maa- ja metsätalousalueet” 9. kappaleen teksti muutetaan lausunnossa esitettyyn muotoon.

Maakuntakaavan suojelukohteet ja –alueet perustuvat voimassa oleviin suojeluohjelmiin ja –lakeihin, ja eivät näin ollen ole kohdan 5.4 Luonto tavoitteita.

Selostuksen luvun 6.3 Virkistys sekä maa- ja metsätalousalueet -kohdan 9. kappaleen alku muutetaan muotoon ”Maa- ja metsätalousalueiden osoittamisella korostetaan laajojen ja yhtenäisten maa- ja metsätalousalueiden merkitystä Varsinais-Suomessa sekä niiden suhdetta muuhun maankäyttöön.”

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

---

Lausuja/muistuttaja **Ratahallintokeskus**

Alue/kohde

Dnro 14

Pvm 29.11.2005

Laji lausunto 2005

Sisältö
Ns. ELSA-ratavaraus on merkitty siten, että Salon taajama-alueiden kohdalla varaus on merkitty yhtenäisellä viivalla ja taajaman ulkopuolelta itään päin yhteystarvemerkinä. Em. menettely voidaan hyväksyä, koska tässä vaiheessa on tärkeää, ettei mahdollisen radan toteuttamista vaaranneta rakentamalla yhteyskäytävää umpeen. Taajama-alueelle merkityn tunneliosuuden pituus tulisi kuitenkin olla alkuperäisten suunnitelmien mukainen eli noin 500 m, eikä 750 m, kuten kaavakartalta on mitattavissa. Tunnelin jatkaminen kattamalla pehmeikköalueella tuskin olisi kannattavaa tai teknisesti tarkoituksenmukaista. LVM on asettanut työryhmän selvittämään Helsingin seudun ja Turun välisen ratalinjan kehittämistä. Työ valmistuu toukokuun 2006 loppuun mennessä. Tätä työryhmää varten RHK on käynnistänyt yhteistyössä LVM:n kanssa konsulttiselvityksen maaliskuussa 2005 ja sen kesto on noin vuosi. Selvityksen tavoitteena on tuottaa päätöksiä varten riittävä tieto siitä, onko nopea ratayhteys Helsingin seudun ja Turun välillä perusteltu ja mitkä ovat toteutuskelpoiset linjausvaihtoehdot. Tutkittavissa vaihtoehdoissa ovat mukana nykyinen ratakäytävä ja uudet oikaisut, joista vanhan ELSA-suunnitelman maastokäytävän lisäksi tutkitaan ainakin tulevan moottoritien maastokäytävä, Uudenmaan maakuntakaavassa esitetty Vihdin ratalinjaus ja Helsinki-Vantaan lentokenttäyhteyden merkitys. Vasta em. selvitysten jälkeen on mahdollista käynnistää tarkempi suunnittelu.

Vastine
Salon Lukkarinmäen alittava rautatietunnelimerkintä korjataan alkuperäisen suunnitelman mukaisesti, n. 500 metrin pituiseksi, joka tarkentuu tarkemman suunnittelun yhteydessä. Viivamerkin sijainti pysyy ennallaan.

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

---

Lausuja/muistuttaja **Salon kaupunginhallitus**

Alue/kohde

Dnro 15

Pvm 30.11.2005

Laji lausunto 2005

Sisältö Maakuntakaavaehdotus vastaa hyvin seudun kehittämistarpeisiin siltä osin kuin tuleva yhdyskuntarakenteen kehitys on tällä hetkellä ennakoitavissa ja tarvittavat fyysiset ratkaisut määriteltävissä. Salon kaupungin osalta yleiskaavan tarkistus on ajallisesti edennyt samaan tahtiin maakuntakaavan laadinnan kanssa niin, että suunnitelmat on ollut mahdollista sovittaa yhteen.

Yleiskaavaluonnoksen ja maakuntakaavaehdotuksen välillä on kuitenkin eroavuuksia joissakin yksittäisissä tievarauksissa, aluerajauksissa ja käyttötarkoituksimerkinnoissa, jotka on syytä yhdenmukaistaa ennen maakuntakaavan lopullista hyväksyntää niin, ettei suunnitelmien välille jää merkityksellisiä ristiriitoja.

1. Salon merenranta-alueen maankäyttö Viitannummen asuntoalueelta Perniön rajalle on tarkoitus tutkia erillisellä osayleiskaavalla, mitä koskeva kaavamääräys on merkitty yleiskaavaluonnokseen. Vastaava merkintä tulee ottaa myös maakuntakaavaan, koska aluetta ei tulevaisuudessa ole tarkoituksenmukaista kehittää perinteisenä loma-asuntorakentamista palvelevana ranta-alueena. Nykyinen maakuntakaavaehdotuksen loma-asutuksen mitoitusvyöhykkeitä koskeva merkintätapa suunnittelumääräyksineen saattaa johtaa tarpeettomaan maakuntakaavan muutoskierrokseen, kun osayleiskaavan laadinnassa tavoitellaan todennäköisesti tehokkaampaa rakentamista. Salon merenrannikon osalle voisi antaa suunnittelumääräyksen, jonka mukaan ”Salon merenranta-alueen maankäyttö tulee tutkia tarkemmalla suunnittelulla, kuten osayleiskaavalla.”

2. Salon kaupunki edellyttää, että maakuntakaavaehdotuksesta poistetaan nk. Salaisten liittymästä Salon keskustaan osoitettu seututasoinen, uusi sisääntuloväylä, jolle ei ole maakuntakaavaehdotuksessa osoitettu liikenteellistä tarvetta tai maankäyttöisiä perusteita ja jonka ympäristövaikutuksia ei ole kaavassa selvitetty. Salaisten liittymä voidaan kuitenkin merkitä kaavaan Halikkoa palvelevana maankäyttöliittymävarauksena. Salaisten liittymä- ja yhteysjärjestelyt on osoitettu maakuntakaavaehdotuksessa poiketen maakuntakaavaluonnoksesta ja vastoin Salon kaupungin ilmaisemaa kantaa. Halikon ja Salon läntiset moottoriteliittymäjärjestelyt ratkaistiin asiallisesti 1990-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa, kun sisääntuloväyläksi valittiin ja rakennettiin nk. Halikon läntinen ohikulkutie ja Somerontie. Tuolloin vaihtoehtona oli myös nk. Salaisten liittymä, jota ei kuitenkaan valittu toteutettavaksi. Salaisten liittymän ja siitä Salon keskustaan johtavan seututien pohjaksi ei ole tehty minkäänlaisia, Salon kaupungin tiedossa olevia, ajantasaisia selvityksiä, joten seututietä ei voida maakuntakaavassa esitetyllä tavalla osoittaa. Salon kaupunki on kiinnittänyt jo aikaisemmissa kannanotoissaan huomiota siihen, että ehdotettu Salaisten liittymä ja siitä Salon keskustaan johtava sisääntuloväylä aiheuttavat uusia ongelmia Salon kaupunkirakenteeseen. Niitä ei maakuntakaavaehdotuksessa ole käsitelty. Määräyksessä todetaan ainoastaan, että liittymän toteuttamiseen liittyy merkittäviä ongelmia, jotka tulee selvittää Halikon ja Salon yhteisellä osayleiskaavalla. Salon kaupungin kantana on, että seututien tarve ja vaikutukset tulee selvittää erikseen ja vasta tämän jälkeen osoittaa sen mahdollinen kaavallinen ratkaisu. Kaupunki esittääkin tieyhteystarpeen selvittämistä yhteistyössä Varsinais-Suomen liiton, Tiehallinnon, Halikon kunnan ja Salon kaupungin kesken ja vasta sen jälkeen asian ratkaisemista kuntien yhteisellä osayleiskaavalla.

Erillisliite:

”Maakuntakaavaehdotuksen ja yleiskaavaehdotuksen vertailusta syntyneitä ehdotuksia:
- Isokylän pohjoisreuna: A-alueen pohjoisraja yleiskaavan mukaan, A:n ja moottoritien

Varsinais-Suomen liitto

Salon seudun maakuntakaava

Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

väli V-alueetta, peruste luonto- ja maisema-arvot,

- Itäinen mt-liittymäyhteys katkoviivalla, - Onko mk:ssa oiottu Muurlan rajaa em. kohdalla?,
- Vt 110 pohjoispuolinen T-varaus lisättävä, V:n itäpää pois,
- Vt 110 eteläpuolinen E laajemmin yk:n mukaan, maakunnallinen merkitys,
- VT 110 eteläpuolella V-suikale tiehen asti ak:n mukaan, T-alueen raja myös ak:n mukaan,
- Maaluun laaja V-alue yk:n pohjalta (pääosin VR), radan yhteystarvemerkki pois em. V-alueelta,
- Linnunpellonkadun-Metsämiehentien nykyinen asutus mukaan A-alueeseen,
- Kiskontien lounaispuolella Aarnionperän nykyinen ja yk mukainen uusi asutus A-alueeksi, Kiskontien koillispuolinen nykyasutus saa jäädä M:ksi,
- ELSA-ratalinja linjana myös Aarnionperän kohdalla aina tunneliin asti yk mukaisesti, yhteystarve-katkoviiva taivutettava etelämmäs että osuu kohdalle,
- Urheilupuisto V:ksi koko laajuudeltaan samoin lukion eteläpuolinen osa kehäväylään asti,
- Kehäväylän ja Kukonkallion väli M:ksi yk mukaisesti,
- Varesvuorenpuisto turha mk:n V-alueena, voi olla A:ta,
- Sokeritehtaan T-alue on mk:ssa paljon pienempi kuin yk:ssa, altaiden alue ym. on mk:ssa V-alueetta – ehkä se voi olla näinkin?,
- Merikulmantien pohjoispuolella Kärkässä ja Viitanmäessä A:n ja V:n välinen raja yk:n mukaan, nyt mk tarjoaa A:ta yk:n virkistysalueille – erityisesti Viitankruunu tärkeä V-alue,
- Viitanlaaksossa yk:n A-varaus ulottuu sähkölinjan itäpuolelle mk:n V-alueelle,
- Tampaltankruunu ym. V-alue ulottuu mk:ssa turhan etelään, eteläraja voisi olla Hämeenkylläntien varren asutuksen pohjoisreuna,
- Närvelän-Pappisen uuden asutuksen itäraja yk:n mukaisesti, asutuksen ja Perniöntien väli M-alueetta (melualueet, maisema-alue),
- yk:ssa laivaväylä ulottuu Korvensalmessa vain sikäläisen sataman kohdalle, ei pohjoisemmas, varsinainen laivaväylä jokisuulle on esitetty Vartsalansalmeen, mk:ssa Vartsalansalmessa on vain veneväylä, taitaa olla kömmähdys, kun liikenne oikeasti kulkee Vartsalansalmesta,
- Ulkoilureitit; a. rannikkoreitti on yk:ssa esitetty osaksi Merikulmantien varteen, osaksi ei, mk:ssa voisi olla sama linjaus. b. Lehmijärveltä lounaaseen on mk:ssa reitti, yk:ssa sellaista ei ole, pitäisikö yk:ta täydentää?
- Loma-asutuksen mitoitusvyöhykkeet pitäisi kaupungin alueelta poistaa kokonaan, erityisesti etelärannikolta, jossa mk suosittaa 7-10 loma-asuntoa/km(!), vyöhyke 1- ja yleiskaavassa ei esitetä lainkaan uutta loma-asutusta. Ongelma on myös M-määräyksessä, jossa sallitaan aika runsas lomarakentaminen rannoille – Salon merenrannikon osalle voisi antaa samanlaisen suunnittelumääräyksen kuin Salaisten liittymään liittyen eli esim. M-merkinnän selitykseen rantamitoituksen jälkeen: Suunnittelumääräys 2: Salon meren ranta-alueen maankäyttö tulee tutkia tarkemmalla suunnittelulla, kuten osayleiskaavalla."

Vastine

Maakuntakaava on esitystavaltaan yleispiirteinen. Aluerajaukset tarkentuvat yleiskaavoituksen yhteydessä. Maakuntakaavaa laadittaessa on käytössä ollut yleiskaavaluonnos joulukuulta 2004. Suunnitelmien välillä ei ole merkityksellisiä ristiriitoja. Esim. Kiskontien eteläpuolista Aarnionperän aluetta voidaan kehittää maa- ja metsätalousaluetta koskevien maakuntakaavamääräysten turvin.

Moottoritien itäisen liittymän ja VT110:n välisen alueen maankäytön kehittäminen ei ole sisällytynyt kaavan tavoitteisiin tarkasteltavalla aikavälillä. Alueeseen liittyy vielä selvitettäviä asioita mm. tielinjauksen ja pohjavesien suojelun suhteen. Joitakin rajauksia voidaan teknisenä korjauksena tarkentaa. Vene- ja laivaväylät korjataan merikartan mukaisiksi.

Salaisten eritasoliittymävaraus ja siihen johtava ohjeellinen tielinjaus tulee nähdä alueidenkäyttötärpeen toteuttamismahdollisuuksien varmistajana ja, joka ei ole ristiriidassa ko. alueen muun maankäytön ja maankäytön suunnitelmien suhteen. Salon

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

yleiskaavaluonnoksen selostuksessa on mainittu mm., että "Halikon Salaisten liittymähankkeeseen ei varauduta, mutta yleiskaava ei myöskään torju sitä". Eritasoliittymän ja siihen johtavan tielinjauksen toteuttaminen vaikuttaa epätodennäköiseltä kaavan tavoitevuoteen mennessä. Suunnittelumääräyksen mukaisesti eritasoliittymän ja tielinjauksen, mukaan lukien moottoritien rinnakkaistiejärjestelyt, lopullinen tarve ja toteuttamismahdollisuudet tulee tutkia tarkemmalla, kuntarajan ylittävällä, suunnittelulla. Tarkemmassa suunnittelussa liittymän ja tieyhteyden roolit, toteuttaminen ja kytkeytyminen ympäristöönsä tarkentuvat, jonka jälkeen on niiden todellista tarvetta mahdollisuus arvioida.

Salon kaupungin itäosaan, lähelle Muurlan rajaa, esitetty uusi eritasoliittymä ja sinne johtavan tieyhteyden merkintä muutetaan ohjeelliseksi tielinjaukseksi. Tällöin merkinnät eivät ole ristiriidassa maakuntakaavaehdotuksen ja Salon yleiskaavaluonnoksen välillä. Varaus mahdollistaa kaupungin itäosan kehittämisen tukeutuen vahvemmin moottoritiehen.

Viranomaisneuvotteluissa on sovittu, että uusi ratayhteys Salosta itään merkitään viivamerkinnällä itäisen ohikulkutien merkintään asti. Tästä eteenpäin merkintänä käytetään yhteystarvemerkinä. Yhteystarpeen merkintä, nuoli, ei kuvaa millään lailla yhteyden tarkkaa sijaintia. Näiltäkään osin maakuntakaavaehdotuksen ja Salon yleiskaavaluonnoksen välillä ei ole ristiriitoja. Jos edellytyksiä on, voi radan viivamerkintä tarkentua yleiskaavassa.

Ulkoilureitti siirretään kaupungin esittämään kohtaan.

Loma-asutuksen mitoitusjärjestelmä kattaa kaikki ranta-alueet ja osoittaa mitoituksen lähtötason, jos rantaa aiotaan käyttää loma-asutukseen. Salon kaupungin tulee käynnistää alueella yleiskaavoitus, missä selvitetään ranta-alueen käyttö myös muuhun kuin loma-asutukseen. Näin menetellen vältytään kaupungin lausunnossaan epäilemältä ranta-alueen vähittäisestä toteutumisesta lomarakentamiseen.

Lausuja/muistuttaja	Metsähallitus
Alue/kohde	
Dnro	16
Pvm	30.11.2005
Laji	lausunto 2005
Sisältö	Teijon retkeilyalueen kävijämäärät ovat olleet viime vuosina jatkuvasti kasvussa ja alueen palvelutasoa on parannettu. Samalla retkeilyalueen lähelle Meri-Teijoon on sijoittunut monia matkailuyrittäjiä, joiden liikeideaan Teijon retkeilyalueen hyödyntäminen kuuluu osana. Retkeilyalueella on tänä vuonna ollut noin 60 000 käyntiä ja sen aluetaloudellinen merkitys seudulla on huomattava. Retkeilyalueen kapasiteetti on lähestymässä ylärajaa. Maakuntakaavassa on uusi virkistysaluevaraus koilliseen retkeilyalueesta. Metsähallitus esittää, että kaavan laadinnan yhteydessä tutkittaisiin mahdollisuutta tai varauduttaisiin retkeilyalueen vähittäiseen laajentamiseen etelän ja/tai idän suuntaan tulevaisuudessa. Tämä turvaisi retkeilyalueen palveluiden kehittämisen tasapainoisena osana seutukunnan kehittymistä, ja vastaisi myös Turun ja Helsingin suunnasta kasvavaan kysyntään.
Vastine	Retkeilyaluetta voi laajentaa yksityisten omistamille metsäalueille kanavoimalla jokamiehenoikeutta maanomistajan kanssa sovituille reiteille korvausta vastaan. Reitit voivat liittyä olevaan retkeilyalueeseen sopivien tauko- ja tukikohtien osalta tai ne voi pyrkiä vuokraamaan yksityisten omistamilta alueilta.

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

---

Lausuja/muistuttaja	Gasum Oy
Alue/kohde	Energiahuolto
Dnro	17
Pvm	30.11.2005
Laji	lausunto 2005
Sisältö	<p>Gasum Oy:n Turun alueelle suunniteltu maakaasuputki sijaitsee maakuntakaava-alueen pohjoisosassa Someron kunnan alueella. Valtioneuvosto on 3.3.2005 myöntänyt lunastusluvan maakaasuputkea varten. Maakaasuputken linjaus on lunastustoimituksessa tehtäviä vähäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta sitova. Maakaasuputken suojaetäisyydet määräytyvät KTM:n päätöksen mukaisesti. Suojaetäisyys maakaasuputkesta rakennuksiin on 10 tai m maakaasuputken halkaisijasta ja rakennuksen käyttötarkoituksesta riippuen. Suojaetäisyys venttiili- tai paineenvähennysasemasta on vastaavasti 25 tai 50 m. Mikäli maakaasuputken välittömässä läheisyydessä (<50 m) suunnitellaan rakennus- tms. toimenpiteitä, on Gasum Oy:ltä pyydettävä hankkeesta lausunto. Gasumin pitkän tähtäyksen suunnitelmiin kuuluu maakaasuputken rakentaminen Saloon. Yhteys olemassa olevaan maakaasuputkistoon voidaan toteuttaa joko Turun alueelle johtavasta maakaasuputkesta tai idästä Lohjan suunnalta. Linjauksen valintaan vaikuttaa mm. Turun putken ja muiden uusien maakaasuputkien rakentamisaikataulu.</p>
Vastine	<p>Turun alueelle suunniteltu maakaasulinja on esitetty maakuntakaavaehdotuksessa siltä osin, kuin se kulkee kaava-alueella. Salon seudun kytkeminen maakaasuverkkoon on ylipytkän tähtäimen tavoite, joka tulee käsitellä seuraavalla maakuntakaavan päivityskierroksella.</p>

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

---

Lausuja/muistuttaja	Fingrid Oyj
Alue/kohde	Energiahuolto
Dnro	18
Pvm	30.11.2005
Laji	lausunto 2005
Sisältö	<p>Maakuntakaavaehdotuksessa on huomioitu kantaverkon olemassa olevat voimajohdot ja pääosin tulevaisuuden kehittämistarpeet Salon seudulla. Myös kaavan käsittelemän alueen sähköverkon kannalta keskeinen Salon 400/110 kV muuntoasema on merkitty E-merkinnällä kaavakarttaan. Sähkönsiirrosta vastaavana kantaverkkoyhtiönä Fingrid Oyj:llä ei ole tarvetta maakuntakaava-alueella täysin uusille voimajohtoreittivarauksille, joskin Someron luoteisosassa valtatie 10 läheisyydessä kulkevaa 110 kV kaksoisjohtoa Lieto-Forssa on tarkoitus perusparantaa seuraavan 15 vuoden aikana. Perusparannuksella ei ole maankäytöllisesti vaikutusta nykyisen johtoalueen ulkopuolelle.</p> <p>Pitkän aikavälin verkonkehittämissuunnitelmiimme perustuen on Liedon ja Forssan välillä on lisäksi tarpeen varautua tulevaisuudessa 400 kV voimajohtoyhteyden rakentamiseen. Ehdotetaan, että kaavaselostusta tarkistetaan sivun 35 osalta, jotta edellä mainitut verkon kehittämistarpeet huomioidaan.</p> <p>Maakuntakaavassa on kaavamerkinnöin eroteltava olemassa olevat voimajohdot ja Pertelin Kaivolasta Someron Pusulan kylään purettu voimajohto, jonka johtovaraus kaavaselostukseen mukaan halutaan säilyttää. Olemassa olevat voimajohdot tulee merkitä yhtenäisellä viivalla ja säilytettävä johtovaraus on esitettävä olemassa olevista voimajohdoista erottuvalla tavalla esim. merkittynä punaisella värillä sekä maakuntakartassa että yhdyskuntateknisen huollon liitekartassa. Kaavakartan maakuntakaavamerkinnät ja -määräykset osiossa voimajohdolle esitetyt suunnittelumääräykset liittyvät yksityiskohtaisempaan suunnitteluun ja ne ohjaavat alueiden käyttöä koskevaa suunnittelua. Nykyisten alueella olemassa olevien kantaverkon voimajohtojen osalta ei ole kysymys voimajohdon linjauksen suunnittelusta. Siten maakuntakaavaehdotuksen kaavamerkinnät ja -määräykset ovat virheelliset.</p> <p>Lisäksi tuodaan esille, että voimajohdon toteuttamista ohjaavat mm. ympäristövaikutusten merkittävyyden arviointiin liittyen laki ympäristövaikutusten arvioinnista ja lunastuslaki. Voimajohdon rakentamiselle antaa luvan valtioneuvosto, joka lupapäätöstä tehdessään arvioi, onko voimajohdon ympäristövaikutukset yleiseen etuun sovitettut.</p>
Vastine	<p>Lieto-Forssa voimajohtoyhteys kulkee lyhyeltä matkalta kaava-alueella Somerolla. Tämän yhteyden kehittämissuunnitelmat, joilla ei kuitenkaan ole maankäytöllistä vaikutusta, huomioidaan tarkastamalla kaavaselostusta ao. kohdasta.</p> <p>Pertelin Kaivolasta Someron Pyöliin on esitetty maakuntakaavaehdotuksessa olemassa oleva voimajohto (mustana). Kyseessä on huonokuntoinen siirtojohto, joka on purettu. Maankäyttövaraus halutaan kaavassa kuitenkin säilyttää. Kyseessä olevaa yhteyttä ei ole esitetty punaisella, koska se, maankäyttövarauksen näkökulmasta, on olemassa oleva.</p> <p>Maakuntakaavanmerkintöjä ja -määräyksiä täsmennetään suurjännitelinjan suunnittelumääräyksen osalta siten, että ei puhuta voimajohdon linjauksen suunnittelusta vaan voimajohdon suunnittelusta.</p>

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

---

Lausuja/muistuttaja **Lounais-Suomen metsäkeskus**

Alue/kohde

Dnro 19

Pvm 1.12.2005

Laji lausunto 2005

Sisältö Ehdotetaan seuraavia muutoksia kohtaan ”6 Maakuntakaavan vaikutukset, 6.3 Maakuntakaavan vaikutukset teemoittain – Luonto” neljännen kappaleen ensimmäisen virkkeen jälkeen lisätään lause: ”Edelleen suojelukohteiden ja alueiden tulee perustua voimassa oleviin suojeluohjelmiin ja -lakeihin.”
Kohtaan ”Virkistys sekä maa- ja metsätalousalueet” 9. kappaleen 1. lause halutaan muotoon ”Maa- ja metsätalousalueiden osoittamisella turvataan maa- ja metsätalouden harjoittaminen.”

Vastine Esitetyt muutokset kaavaselostukseen ovat perusteltuja.

Ehdotettu lisättävä lause kohtaan ”6.3 Maakuntakaavan vaikutukset teemoittain” alaotsikkoon ”Luonto” lisätään muokattuna maakuntakaavaselostukseen. Alaotsikko ”Virkistys sekä maa- ja metsätalousalueet” 9. kappaleen teksti muutetaan lausunnossa esitettyyn muotoon.

Selostuksen luvun 6.3 Virkistys sekä maa- ja metsätalousalueet -kohdan 9. kappaleen alku muutetaan muotoon ”Maa- ja metsätalousalueiden osoittamisella korostetaan laajojen ja yhtenäisten maa- ja metsätalousalueiden merkitystä Varsinais-Suomessa sekä niiden suhdetta muuhun maankäyttöön.”

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

---

Lausuja/muistuttaja **Läntisen Maanpuolustusalueen esikunta - Huolto-os.**

Alue/kohde

Dnro 20

Pvm 1.12.2005

Laji lausunto 2005

Sisältö
Salon seudun maakuntakaavan alueella sijaitsee Kiikalan harjoitusalue, josta puolustusvoimat on vuokrannut käyttöönsä 146 ha. Se on merkittävä sotilaallinen harjoitusalue, joka on maakuntakaavassa merkitty lentokentäksi. Harjoitusalueen pohjoisosa on Natura-alueita. Alueella sijaitsee Kiikalan lentokeskus. Puolustusvoimien joukko-osastot harjoittelevat säännöllisesti (noin 20 viikkona vuodessa) ympärivuotisesti Kiikalan harjoitusalueella. Pääkäyttäjänä ovat Suomenlahden Meripuolustusalue (Kirkkonummi/Upinniemi) ja Kaartin Jääkäriyrykmentti (Helsinki). Suunnitelmien mukaan harjoitusalueen käyttö säilyy jatkossa ainakin nykyisellään. Maakuntakaavan tulee mahdollistaa Kiikalan harjoitusalueen (Kiikalan lentokenttä) käytön sotilaallisiin harjoituksiin sekä alueen kehittämisen sotilaallisena leirialueena. Harjoitusalue tulisi merkitä puolustusvoimien käytössä olevan alueen osalta puolustusvoimien erityistoimintojen alueeksi (E) lentokenttämerkinnän lisäksi.

Osa Tammelan aluevaraston alueesta sijaitsee Someron kaupungin koillisosassa ja on maakuntakaavaan merkitty oikein erityistoimintojen alueeksi (E). Aluevaraston suoja-alueen laajentamisesta Metsähallituksen alueen ulkopuolelle käydään neuvotteluja maanomistajien kanssa. Tällöin kaava-alue tulisi laajenemaan sekä itä- että eteläosastaan kaavaan merkittyä aluetta laajemmaksi oheisen karttaliitteen mukaiseksi. Koska asia on vielä valmisteluvaiheessa, tulisi joko kartalla olevaa erityisaluetta laajentaa, kun sopimukset alueen käytöstä on allekirjoitettu tai määritellä tekstissä karttaan merkitty raja ohjeelliseksi.

Vastine
Kiikalan lentokenttä on osoitettu lentokentän kohdemerkinnällä, joka kattaa lentokentän yhteyteen liittyvät, maankäyttöön heijastuvat toiminnot. Alueen erityisluonnetta voidaan korostaa muuttamalla kaavakartalla alla oleva maankäyttö erityistoimintojen (E) alueeksi. Tammelan aluevaraston erityistoimintojen alueen merkintä, kuten muutkin maakuntakaavan maankäytön aluerajaukset, on rajauksen osalta yleispiirteinen/ohjeellinen.

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

Lausuja/muistuttaja **Perniön kunnanhallitus**

Alue/kohde

Dnro 21

Pvm 1.12.2005

Laji lausunto 2005

Sisältö Kirkonkylän asuinalueen kasvusuunta on pohjoiseen, joten taajamatoimintojen aluetta tulee laajentaa kirkonkylän pohjoisosassa. Kirjakkalan-Mutaisten oikeusvaikutteisessa osayleiskaavassa on Kirjakkalan kyläalueen yhteyteen osoitettu täydentävää rakentamista pysyvälle asumiselle, mikä tulee huomioida.

Teijon taajamatoimintojen eteläpuolelle osoitettua virkistysalueen merkintää V tulee pienentää koskemaan vain golfkenttäaluetta, koska muu osa alueesta on tarkoitus osoittaa Teijon matkailualueen vapaa-ajan ja vakituisen asumisen sekä palvelurakentamisen tarpeisiin. Myös nykyinen Metsäkulman asuinalue on jäämässä V-merkinnän alle.

Kemiöntien ja kantatien risteuksen itäpuolelle on kaavakarttaan merkittävä aluevaraus, joka mahdollistaa vähittäiskaupan suuryksikön rakentamisen. Yksikön sijoittaminen ehdotuksessa merkitylle täyteen rakennetulle C-alueelle ei ole mahdollista, vaan luonnollinen laajenemissuunta olisi kantatien suunta. Haarlantien varteen on jo asemakaavoissa osoitettu liikerakentamista, joten keskustan liiketoiminnot eivät hajaudu.

Rakennetun ympäristön ja kulttuurimaiseman sekä luontokohteet ja alueet inventointikartassa ei ole huomioitu Märjännäen pähkinärinteiden suojelualuetta eikä Mestarinummen suojelualuetta.

Liitteessä 6b Työpaikat ja aluerakenne puuttuu Lehmirannan lomakeskuksen ja Perniön vastaanottokeskuksen työpaikkatiedot. Ne sijoittuvat välille 11-100. Liitteessä 4 ”Yhdyskuntatekninen huolto” lisättävä suunniteltu vedenotto Puolakkajärven itäpuolelle sekä Hamarijärven kaakkoispuolelle Teijolla. Vaihtoehtoinen linjaus suunnitellulle jätevesilinjalle Teijo-Salo voisi kulkea merta pitkin. Tieyhteys Perniö-Kisko-Suomusjärvi-Kiikala-Somero tulee korottaa seutuseudulliseen tieluokkaan.

Vastine Maakuntakaavan aluerajaukset ovat yleispiirteisiä. Keskustan taajamatoiminnot (C-) on osoitettu symboli-/kohdemerkinnällä. Toimintojen tarkka sijoittuminen ja aluerajaukset täsmentyvät kuntakaavoituksen yhteydessä. Teemakartoissa esitetyt väestö- ja työpaikkatiedot perustuvat SYKE:n yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmän tietoihin ja ovat osittain suuntaa antavia.

Virkistysalueen rajauksia muutetaan. Tilalle osoitetaan maa- ja metsätalousalue (M) ja retkeilyaluevaraus (R).

Yhdystiet 1840 Perniöstä Kiskoon, 1870 Kiskosta Suomusjärvelle, 2410 Suomusjärveltä Kiikalan kautta Somerolle ovat esitetyt maakuntakaavaehdotuksessa nykyisen toiminnallisen luokituksen mukaisina yhdysteinä (yt). Yhdysteitä osoitetaan maakuntakaavassa, mikäli niillä on merkitystä maakunnan kyläverkoston tai ylikunnallisten yhteyksien kannalta. Toiminnallisessa luokituksessa seututien (st) rooli on yhdistää kuntakeskukset tärkeimpiin liikennetarvesuuntiin ja kytkeä muut merkittävimmät liikennettä synnyttävät kohteet ylempiluokkaiseen verkkoon. Yllä mainittujen teiden osalta tällaista tarvetta ei nähdä olevan. Näiden teiden osalta pitää kehittämistoimia pohtiessa huomioida niiden rooli matkailullisina ja maisemallisina teinä.

Paikallisia suojelukohteita ei esitetä kaavakartassa. Paikallisia luonnonsuojelukohteita ja -alueita ei jatkossa esitetä myöskään maakuntakaavan selostuksen liiteosassa.

Teemakarttaan lisätään Puolakkajärven itäpuolelle ja Hamarijärven kaakkoispuolelle

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

suunnitellut vedenottamot.

Esitetty vaihtoehtoinen meren kautta kulkeva linjaus siirtoviemärielle Teijo-Salo ei esiinny Salon seudun vesihuollon kehittämissuunnitelmassa eikä sitä ole tarpeen merkitä maakuntakaavaan. Vaihtoehdon mahdollisuus tutkitaan erikseen toteuttamissuunnittelun yhteydessä.

Lausuja/muistuttaja	Perttelin kunnanhallitus
Alue/kohde	
Dnro	22
Pvm	2.12.2005
Laji	lausunto 2005
Sisältö	<p>Kaava on huolellisesti ja perusteellisesti laadittu eikä teknisellä ltk:lla ole huomauttamista maakuntakaavaehdotuksen sisältöön. Mustalammen suojelukohteen sijoitus tulee merkitä oikealle paikalle.</p> <p>Rakennus- ja ympäristöltk:lla ei ole huomauttamista, mutta haluaa kuitenkin korostaa, että esitetty liikenneyhteyden tarve moottoritieltä Hähkänän ja Inkereen välille tulee ehdottomasti säilyttää maakuntakaavaehdotuksessa. Lisäksi korostetaan, että kaavassa huomioitaisiin ns. Muurlan-portin vaikutus myös Perttelin puolella.</p> <p>Kunnanhallitus yhtyy em. lausuntoihin ja toteaa lisäksi, että ehdotus ottaa huomioon ne näkökohdat, jotka on esitetty selvityksessä ”E18 kehityskäytävä Turun-Salon seudulla elinkeinopolitiikan ja maankäytön suunnittelu”. Tällöin on tärkeää, että maakuntakaavamerkinnän ja -määräyksen A (taajamatoimintojen alue) ja em. selvityksen kohdan 3.3.5 välillä ei ole ristiriitaa. Tässä kohdassa todetaan: "Kaivolan työpaikka-alueet sijaitsevat kt 52 varrella. Nykyisiä alueita kehitetään edelleen niitä tiivistämällä ja laajentamalla. Alue sijaitsee liikenteellisesti edullisesti vain viiden minuutin aikaetäisyydellä E18-tien liittymästä."</p> <p>Inkereen teollisuusalue sijaitsee Inkereen taajaman eteläosassa. Aluetta voidaan laajentaa tähdäten yhteyteen E18-tielle Muurlan liittymään tai pitkällä aikavälillä myös Salon kaupungin alueelle nykyisen Haukkalan levähdysalueen kohdalle kaavailtuun kokonaan uuteen liittymään E18-tielle.</p> <p>Hähkänän teollisuusaluetta kehitetään ensisijaisesti nykyisen yrityksen laajentamisalueena. Kunnanhallitus päätti lisäksi, että maakuntakaavaan lisätään jätetyn valtuustoaloitteen mukaisesti Kärrinalueen pohjoisosan varaaminen taajamatoimintojen (A-määräys) alueeksi.</p>
Vastine	<p>Maakuntakaavan aluerajaukset ovat yleispiirteisiä osoittaen pääasiallisen maankäytön, joka tarkentuu sisällöllisesti ja rajoiltaan kuntakaavoituksen yhteydessä.</p> <p>Muurlan moottoritie liittymän yhteyteen esitetty ja siihen tukeutuva maankäyttö perustuu olemassa olevien alueiden kuten Inkereen taajaman laajentumiselle. Salon itäisen liittymän maankäytön kehittäminen ei ole ollut maakuntakaavan tarkasteluajavälin tavoitteissa. Kaivolan alueen maankäytön merkinnät eivät ole ristiriidassa laadittujen selvitysten ja kunnan tavoitteiden kanssa. Hähkänän taajaman kehittämisessä tulee ottaa huomioon valtakunnallisen maisema-alueen merkitys.</p> <p>Kärrin alueen rajauksen tarkennus voidaan tehdä teknisenä korjauksena.</p>

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

---

Lausuja/muistuttaja **Uudenmaan liitto**

Alue/kohde

Dnro 23

Pvm 2.12.2005

Laji lausunto 2005

Sisältö Ehdotus noudattaa Etelä-Suomen maakuntien liittouman kehittämislinjoja aluerakenteen osalta. Aluevaraukset sopivat yhteen Uudenmaan maakuntakaavan ratkaisujen kanssa erilaisesta tarkkuudesta ja esitystavasta huolimatta joitakin yksityiskohtia lukuun ottamatta. Maakuntakaavaehdotuksessa on esitetty valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kulttuurihistorialliset tiet. Kaavaehdotuksessa ei kuitenkaan ole huomioitu vanhaa Kuninkaantietä. Uudenmaan maakuntakaavassa vanha Kuninkaantie Tenholan kirkonkylästä Perniöön päin on Museoviraston tietojen pohjalta osoitettu kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tärkeäksi tieksi. Vastaavasti Kuninkaantien merkityksen voisi osoittaa Salon seudun maakuntakaavassa. Uudenmaan liitto puoltaa Salon seudun maakuntakaavan hyväksymistä.

Vastine Salon seudun maakuntakaavassa on osoitettu VMKY 1993 (Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt) -inventoinnissa esitetyt historialliset tiet. Matkailuteitä ei tässä vaiheessa ole osoitettu. Historiallisten matkailua tukevien teiden erillisinventointi on suunnitteilla.

Vuonna 2006 laadittavan Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelman yhteydessä selvitetään matkailua palvelevien, maisemallista ja historiallista arvoa sisältävien "jokivarsiteiden" liikenteen ja maankäytön kehittämisperiaatteita.

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

---

Lausuja/muistuttaja **Salon kauppakamari-Salon Yrittäjät ry**

Alue/kohde

Dnro 24

Pvm 2.12.2005

Laji lausunto 2005k

Sisältö
Maakuntakaavan maankäyttömerkinnät eivät kaikilta osin salli seudun kehittymismahdollisuuksien maksimaalista hyödyntämistä. Kaavan mukaan toimien Salossa ei kuitenkaan voitaisi täysipainoisesti hyödyntää E18-väylän tarjoamaa vetovoimaa eikä Salo kaupunkina tulisi jatkossakaan juurikaan näkymään moottoritiele.

Esitetään, että maakuntakaavaehdotusta vielä täydennetään, tarvittaessa sen valmistelua jatkaen niin, että seuraavat elinkeinoelämän merkittävänä Salon kaupungin ja koko seutukunnan tulevaan kasvuun ja työpaikkakehitykseen vaikuttavina tekijöinä näkemät varaukset tulevat siinä painokkaasti huomioituiksi:

1. Somerontienvarsi Isonkylän moottoriteliittymästä Ollikkalaan tulee kaavoittaa väylän molemmin puolin korkeatasoisen yritystoiminnan alueeksi. Yritystoiminta ja kaupungit kasvavat hyvien ja näkyvien valtavyölyien varrelle. Kasvu luo lisää kasvua ylläpitäen hyvää työpaikkakehitystä. Vahvoina tällaisina esimerkkeinä ovat valtavyölyävarsille muodostuneet merkittävät yritystoimintokeskittymät mm. pääkaupunkiseudulla sekä Turun ja Tampereen ympärillä.
2. Samalla on varauduttava Somerontien levittämiseen 4-kaistaiseksi Salon pohjoisen ohikulkutien (vt 110) risteyksestä ainakin Isonkylän moottoriteliittymään asti huomioiden suunnitteilla olevan Salon itäisen ohikulkutien liittäminen tähän väylään ilman liikennevaloja.
3. Kaavassa on varauduttava Somerontienvarsi Isonkylän moottoriteliittymän laajentamiseen täysimittaiseksi eritasoliittymäksi, jossa ei ole liikennevirtaa ruuhkauttavia ja hidastavia liikennevaloja. Kaavassa tulee myös sallia mainitun liittymäalueen huomattavan laaja hyödyntäminen yritystoiminnan käyttöön huomioiden liittymän uusimisen vaatima tila.
4. Salaisten moottoriteliittymävaraus on yksikäsitteisesti säilytettävä maakuntakaavassa ja liittymän tuntumaan kaavassa on mahdollisuuksien mukaan varattava yritystoiminnan sijoittumisaluetta. Näin voidaan potentiaalisesti varmistaa moottoritietä päivittäin tarvitsevalle yritystoiminnalle tulevaisuudessa osoitettavien sijoittumisalueiden laajentamismahdollisuus myös tällä suunnalla.
5. Vastaavanlainen kaavavaraus tulee tehdä myös Tupurin kaupunginosaan sijoittuvalle moottoriteliittymälle ja sen tuntumaan sijoittuvalle yritystoiminnalle. Myös tätä aluetta tullaan tarvitsemaan viimeistään Isonkylän liittymäalueen rakentamisen jälkeen.
6. Kaavaan on yksikäsitteisesti varattava nopealle henkilöjunayhteydelle tarkoitettu nykyaikainen raideliikenneväylä Turun, Salon, Lohjan ja Helsingin keskustojen välille. Salon seutu ja Varsinais-Suomi mutta laajemmin koko Etelä-Suomi tarvitsevat tärkeimpien kaupunkien keskustat yhdistävää nopeaa henkilöjunayhteyttä. Maakuntakaavaehdotuksessa esitetyn mukaan toimien mainitun raideliikenneväylävarauksen osalta nykyisin jo oleva tilanne heikkenee huolestuttavasti, koska kaavaehdotuksessa nykyinen ELSA-ratavaraus poistuisi ja tilalle tulisi vain yhteystarvemerkit. Vaikka uuden nopean raideväylän tarkka reitti ei vielä olekaan selvillä, nykyinen ELSA-väylän varaus on säilytettävä kaavassa kunnes uuden väylän reititys on valmistunut ja tarvittavat kaavavaraukset on vahvistettu. Huonoimmassa mahdollisessa tapauksessa asiassa ei päästä yhteisymmärrykseen, jolloin se pitkittyy,

uusien kaavavarausten ei saada vahvistetuksi ja nykyisen ELSA-ratalinjavarauksen purkautuessa vapautuville maastokohteille rupeaisi rakentumaan esteitä vaikeuttaen edelleen uuden reitin löytymistä. Tätä asiaa tulisi ajaa tiiviissä yhteistyössä erityisesti Uudenmaan mutta myös kaikkien muiden eteläisen Suomen maakuntien liittojen kanssa ja näin koota riittävä voima asian saamiseksi onnelliseen päätökseen.

7. Seudun yritysten tarvitseman työvoiman saantia voidaan nyt ja tulevaisuudessa tehokkaasti tukea asumisen viihtyisyydellä ja monipuolisilla asumisen palveluilla. Maakuntakaavaan tuleekin varata Salon kaupungin sekä Halikon ja Perniön kuntien alueille riittävä määrä merenranta-alueita tehokkaan asumisen alueiksi, koska mainittujen kuntien osalta, ja laajemminkin, asumisen merkittävimpiä vetovoimatekijöitä on merellisten asuinalueiden löytyminen, jolla monessa tapauksessa voidaan ratkaista perheiden halu muuttaa seudulle. Kysymys on myös ajankohtainen, koska mm. Nokialla on taas viime aikoina ollut vaikeuksia saada riittävästi työvoimaa Saloon.

8. Vesiliikenteen ja vapaa-ajan viettomahdollisuuksien osalta on huomattava, että Kemiön saaren molemmilta puolilta Salon kaupungin keskustaan tulevan veneväylän kunnossapito edellyttää aika ajoin suoritettavaa ruoppausta. Ruoppausmassoille, jotka pääasiassa ovat joen yläjuoksulta tullutta savea, on osoitettava maakuntakaavassa riittävät läjitysalueet. Salon seudun vetovoimaisuuden parantamiseksi kaavaehdotuksessa tulisi huomioida mahdollisimman ponnekaasti ja kaikin puolin varauduttaisiin asukkaiden monipuolisten vapaa-ajanviettomahdollisuuksien kehittämiseen tulevaisuudessa yhä merkittävämpänä osana asumisviihtyisyyttä. Seudun asukkailla tulisi olla mahdollisuudet viettää perheineen monipuolista vapaa-aikaa myös lähellä asuinpaikkojaan. Tähän liittyen seudun merialueiden ja sisävesistöjen tilan parantumisen edellyttämää taajamien, haja-asutusalueiden ja maatalouden vesistöjä lähtien olennaista edelleen alentamista tulee tukea kaavaratkaisuilla.

Vastine

1. Maakuntakaavan esitystapa on yleispiirteinen. Kaavassa osoitetaan pääasiallinen maankäyttö. Somerontien varsi on pääosin asuinalueita (Valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävät asumisen ja muiden taajamatoimintojen alueet. Sisältää asuinalueiden lisäksi paikallisia palvelukeskuksia, työpaikka-alueita ja ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomia, pienehköjä teollisuusalueita sekä seututeitä pienempiä liikenneväyliä, lähivirkistysalueita sekä erityisalueita.). Merkintä ei estä alueen kehittämistä kuntakaavoituksella yritystoiminnan suuntaan. Somerontien kaakkoispuolen maankäytön kehittämistä ohjaa valtakunnallisen maisema-alueen asettamat reunaehdot.

2. Maakuntakaavaehdotus ei estä, liikennetarpeen niin vaatiessa, Somerontien kehittämistä nelikaistaiseksi moottoritien ja seututien 110 välillä.

3. Maakuntakaava mahdollistaa Isokylän eritasoliittymän kehittämisen em. maisema-arvot huomioon ottaen.

4. Salaisten eritasoliittymä on esitetty kaavakartalla.

5. Esitetyn itäisen liittymän maankäytön kehittäminen ei sisälly kaavan tavoitteisiin tarkasteltavalla aikavälillä.

6. Ratayhteys Salosta pääkaupunkiseudulle on esitetty maakuntakaavassa yhteystarpeena. Riittävien selvitysten puuttuessa ei lopullista ratalinjausta ole mahdollista esittää. Yhteystarvemerkintä edellyttää eri linjausvaihtoehtojen, mukaan lukien seutukaavan ELSA-ratalinjauksen, tutkimista. Tehtävien selvitysten pohjalta voidaan päättää ratalinjauksen tarkka sijainti ja tehdä tarvittavat varaukset maakuntakaavoihin ja edelleen tarkempiin suunnitelmiin tulevien kaavaprosessien yhteydessä. Yhteystarvemerkintä on perusteltu myös siksi, että Uudenmaan maakuntakaavassa on käytetty vastaavaa merkintää

7. Seudun asuntotuotantotarpeet on otettu huomioon maakuntakaavan aluevarauksissa. Ensisijaisesti kehitettävät merenranta-alueet on osoitettu taajamatoimintojen (A)

aluevarauksin ja kylämerkinnöin (at).

8. Ruoppausmassojen sijoituspaikat eivät ole mittakaavaltaan maakuntakaavakysymys, vaan ne ratkaistaan kulloinkin ao. viranomaisen päätöksillä. Maakuntakaavan tavoitteena on terveellisen, viihtyisän ja toimivan elinympäristön edellytysten luominen sille maankäyttö- ja rakennuslaissa asetettujen sisältövaatimusten mukaisesti. Kaavatyön yhteydessä laadittujen luonto-, maisema-, kulttuuriympäristö- ym. selvitysten toivotaankin vaikuttavan päätöksentekoon myös maakuntakaavan ohjausvaikutusten ulottumattomiin jäävien kysymysten kohdalla.

Maakuntakaavan keskeinen tavoite on edistää vesiensuojelua. Varsinaiset vesien tilan parantamiseen tähtäävät toimenpiteet tehdään erillisten suunnittelujen pohjalta.

Lausuja/muistuttaja **Tiehallinto Turun tiepiiri**

Alue/kohde

Dnro 25

Pvm 7.12.2005

Laji lausunto 2005

Sisältö Kaavaselostuksessa on mm. mainittu, että maakuntakaavan tieverkon luokittelu on toiminnallinen, eikä sillä määritellä hallinnollista luokitusta teihin tai katuihin. Siksi kaavamerkintöjen selite ”seututie” tulee korjata kaavamerkintäohjeiden mukaiseen muotoon ”seututie tai pääkatu”.

Kaavaehdotuksessa joidenkin olemassa olevien teiden toiminnallinen luokitus on esitetty korkeampana kuin ne ovat nykyisin. Luokituksen nostoa ei millään tavalla perustella asiakirjoissa. Somerolta Helsinkiin vievä Somero-Nummi-Pusula seututie 280 on esitetty kantatienä ja Halikossa Kumpula-Kemiö yhdystie 1835 seututienä. Tiehallinto ei näe perusteita ko. tieluokan nostoille ja esittää näiden tieluokitusten osoittamista kaavassa nykyisen tasoisina.

Salon itäisestä ohikulkutiestä on valmistunut tielain mukainen yleissuunnitelma vuonna 2004. Suunnitelman hyväksymiskäsittely on edelleen kesken. Näin Tiehallinto ei voi vielä tässä vaiheessa ottaa selkeästi kantaa tieratkaisun yksityiskohtiin. Kuitenkin Tiehallinnon näkemys on, että ohikulkutien 1. vaiheen tasoliittymäratkaisujen lisäksi maakuntakaavassa tulee varautua 2. vaiheen ja nykyisen seutukaavankin mukaiseen ratkaisuun, jossa ohikulkutien tasoliittymät voidaan tarvittaessa muuttaa eritasoliittymiksi.

Helsinki-Turku moottoritiele on osoitettu Halikossa ja Salossa kaksi uutta eritasoliittymävarausta: Halikon Salaisiin ja aivan lähelle Muurlan rajaa. Salaisten eritasoliittymästä on esitetty katkoviivoin ohjeellinen tielinjaus Salon keskustan suuntaan. Maakuntakaavaehdotuksessa on tätä koskeva suunnittelumääräys: ”Salaisten eritasoliittymän ja ohjeellisen tielinjauksen toteuttamismahdollisuudet ml. mahdolliset rinnakkaistiejärjestelyt tulee tutkia tarkemmalla suunnittelulla, kuten kuntien yhteisellä osayleiskaavalla tai vastaavalla suunnitteluprosessilla.” Tekstissä tarkoitetaan moottoritien rinnakkaisjärjestelyjä. Tiehallinto ei pidä Salaisten eritasoliittymävarausta tarpeellisena. Mikäli varaus jää, tulee alueen sisäisen liikenteen reitit ratkaista rinnakkaistiejärjestelyillä. Pelkästään maankäyttöliittymää Tiehallinto vastustaa. Tiehallinnon käsityksen mukaan Uhrilähteenkatu ei nykyisessä muodossaan sovellu Salon sisääntulotieksi. Toisesta moottoritien uudesta eritasoliittymästä Salon kaupungin itäosassa on esitetty etelään uusi seututie/pääkatutasoinen yhteys vanhalle valtatielle yhtenäisellä viivalla. Samasta eritasoliittymästä on esitetty pohjoisen suuntaan tieliikenteen yhteystarve Perttelin suuntaan. Tiepiiri ei ole ollut mukana suunnittelemassa jälkimmäiseen eritasoliittymään liittyviä tieyhteyksiä ja suhtautuu niihin siksi varauksella. Tiehallinnon mielestä uuden ja vanhan valtatieen välinen yhteys voitaisiin osoittaa korkeintaan ohjeellisena tielinjauksena tai vaihtoehtoisesti yhteystarpeena.

Maantien 110 ja Meriniityntien välisiä liittymäjärjestelyjä ollaan suunnittelemassa uusiksi. Niihin liittyy myös vanhan valtatie pohjoispuolisen kauppakeskusalueen kulkuyhteyksien järjestelyt. Tiehallinnon käsityksen mukaan Meriniityntien uutta liittymää ei voitane toteuttaa Salon kaupungin alueella, kuten kaavaehdotuksessa on esitetty. Huomioiden kuitenkin maakuntakaavan tarkkuustaso, kaava on tältä osin hyväksyttävissä.

Maakuntakaavassa on esitetty vielä kaksi merkittävää yhteystarvemerkitä: toinen on Salosta itään suuntautuva ELSA-ratavarauksena ja toinen Someron kaupungin pohjoisosassa ns. Palikkalan oikaisu, jossa Tammisaari-Jokioinen kantatieltä 52 esitetään yhteystarve Ypäjän suuntaan.

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

Tiehallinto ei pidä mm. liikenneturvallisuussyistä hyväksyttävänä Someron keskustan taajaman työpaikka-alueiden laajentamista Salontien (kantatie 52) kaakkoispuolelle.

Tiehallinto on huolestunut Muurlan nauhamaisen taajaman venymisestä entisestään jopa yli viiden kilometrin mittaiseksi. Tämä aiheuttaa ongelmia mm. kevyen liikenteen turvallisuudessa ja palveluiden saavutettavuudessa.

Kaavakartassa on punaisella värillä esitetty mm. uudet tievaraukset. Moottoritie on kuitenkin ollut jo pari vuotta liikenteellä Muurlan Ruotsalan kylän kohdalla.

Tiehallinnon Turun tiepiirillä ei ole muuta huomautettavaa ko. maakuntakaavaehdotuksesta.

Vastine Kaavamerkintöjen seututie täydennetään merkinnällä seututie tai pääkatu kaavakarttaan ja selostukseen.

Seututie 280, Somero-Nummi-Pusula on merkitty maakuntakaavaehdotuksessa kantatienä. Vahvistetussa seutukaavassa ko. tieyhteys on esitetty seudullisena pääväylänä/valta- tai kantatie. Uudenaan maakuntakaavassa seututie 280 on esitetty seututienä. Näköpiirissä ei kuitenkaan ole, että ko. tieyhteydellä olisi tarvetta toiminnallisen luokan korotukseen. Korjataan kaavakarttaan ko. tieyhteys seututiekiksi.

Yhdystie 1835, Halikon Kumpula-Kemiö on merkitty maakuntakaavaehdotuksessa seututienä. Vahvistetussa seutukaavassa ko. tieyhteys on esitetty alueellisena pääväylänä/seudullisena tienä. Näköpiirissä ei kuitenkaan ole, että ko. tieyhteydellä olisi tarvetta toiminnallisen luokan korotukseen. Korjataan kaavakarttaan ko. tieyhteys yhdystiekiksi.

Salon itäisen ohikulkutien ensimmäisen toteutusvaiheen liittymäratkaisut on suunniteltu tehtäväksi tasoliittyminä. Liittymien toteuttaminen eritasoliittyminä ei vaikuta todennäköiseltä kaavan tavoitevuoteen mennessä. Maakuntakaavaehdotus on näiltä osin yhdenmukainen Salon yleiskaavaluonnoksen kanssa. Eritasoliittymien merkitsemistä on käsitelty aikaisemmin viranomaisneuvotteluissa.

Salaisten eritasoliittymävaraukseen johtavaa ohjeellisen tielinjauksen suunnittelumääräystä tarkennetaan tarkoittavan moottoritien rinnakkaistiejärjestelyjä.

Salaisten eritasoliittymävaraus ja siihen johtavan ohjeellinen tielinjaus tulee nähdä alueidenkäyttötärpeen toteuttamismahdollisuuksien varmistajana ja, joka ei ole ristiriidassa ko. alueen muun maankäytön suhteen. Niiden toteuttaminen vaikuttaa epätodennäköiseltä kaavan tavoitevuoteen mennessä. Suunnittelumääräyksen mukaisesti eritasoliittymän ja tielinjauksen, mukaan lukien moottoritien rinnakkaistiejärjestelyt, lopullinen tarve ja toteuttamismahdollisuudet tulee tutkia tarkemmalla, kuntarajan ylittävällä, suunnittelulla. Tarkemmassa suunnittelussa liittymän ja tieyhteyden roolit, toteuttaminen ja kytkeytyminen ympäristöönsä tarkentuvat, jonka jälkeen on niiden todellista tarvetta mahdollisuus arvioida.

Salon kaupungin itäosaan, lähelle Muurlan rajaa, esitetty uusi eritasoliittymä ja sinne johtavan tieyhteyden merkintä muutetaan ohjeelliseksi tielinjaukseksi. Tällöin merkinnät eivät ole ristiriidassa maakuntakaavaehdotuksen ja Salon yleiskaavaluonnoksen välillä. Varaus mahdollistaa kaupungin itäosan kehittämisen tukeutuen vahvemmin moottoritiehen.

Kaavakartassa esitetty suunniteltu moottoritie -varaus (punainen) on E18 vaihemaakuntakaavan mukainen ja noudattelee sen kaavarajausta. Kuitenkin Muurlan Ruotsalan kylässä on jo moottoritie toteutettu. Korjataan kaavakartalle ko. kohta.

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

---

Lausuja/muistuttaja **Kuusjoen kunnanhallitus**

Alue/kohde

Dnro 26

Pvm 9.12.2005

Laji lausunto 2005

Sisältö Ei huomauttamista

Vastine

Lausuja/muistuttaja **Museovirasto**

Alue/kohde

Dnro 27

Pvm 12.12.2005

Laji lausunto 2005

Sisältö Salon seudun pitäjät ovat vanhaa ja hyvin rikasta kulttuuriympäristöä. Maakuntakaavan suojelumerkintöjen lukuisuus viittaa kulttuuriympäristön aktiiviseen huomioonottamiseen.

Kaava-alue on jaettu viiteen seutukunnan erityisominaisuuksia luonnehtivaan kulttuurimaisema-alueeseen, joista yksi, Uskelan- ja Halikonjoen laaksot, on valtakunnallisesti arvokas maisema-alue. Määriteltyjen maisema-alueiden kulttuurihistoriallista merkitystä voimistaa se, että vanhin asutus sekä merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet ja kohteet asettuvat paljolti näiden maisema-alueiden sisälle. Maakuntakaavan kulttuuriympäristön vaalimiseen tähtäävä perusratkaisu on oikeaan osuva. Kulttuurimaisema-alueiden suunnittelumääräys, jonka mukaan rakentaminen tulee kohdistaa maisematilojen reunoille ja olemaan rakenteeseen perustuen, on omiaan edistämään maisema-arvojen säilymistä. Vastaavanlainen suunnittelumääräys koskee kyläasutuksen kehittämistä ja suunnittelua.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisessa maakuntakaavan lähtöaineistona ovat valtioneuvoston päätöksessä mainitut maisema-alueita ja rakennettua kulttuuriympäristöä koskevat inventoinnit. Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen rajauksia on osittain tarkennettu maastoinventointien ja Museoviraston tekemien tarkistusrajausten avulla. Menettelystä on sovittu 12.4.2005 pidetyssä viranomaisneuvottelussa.

Maakuntakaavan taustaselvitykset

Kulttuuriympäristön vaalimisessa tarvittava tausta-aineisto on saatettu ajantasaiseksi Salon seudun rakennettu ympäristö ja maisema -projektin inventointityön avulla. Työn tuloksena on määritelty 586 vähintään seudullisesti arvokasta kokonaisuutta ja 252 aluekokonaisuutta. Inventointi käsittää myös selvityksen historiallisista, vielä asutuista kylätonteista ja sekä historiallisen ajan muinaisjäännöksiksi määritellyistä 58 autiosta kylätontista. Rakennetun ympäristön kohteet on koottu 20.5.2005 päivättyyn maakuntakaavaluonnoksen liiteasiakirjaan. Luettelossa kohteet on jaettu kolmen tason: merkittävät rakennetun ympäristön alueet, ryhmäkokonaisuudet ja kokonaisuudet. Vuoden 1993 luettelon mukaiset valtakunnallisesti merkittävät rakennetut ympäristöt ovat luettelossa Rakennetun ympäristön alueet. Luettelo on ilman aluetta kuvailevaa tekstiä ja siitä puuttuvat valtakunnallisesti merkittävät Muurlan Ylisjärven kulttuurimaisema ja Ruotsalan kylä sekä Halikon Sapalahden kulttuurimaisema.

Ryhmäkokonaisuuksia käsittävä luettelo sisältää vanhojen kylätonttien lisäksi myös rakennusryhmiä, jotka sijaitsevat edellä mainituilla merkittävillä rakennetun ympäristön alueilla. Kolmanteen osaan, kokonaisuudet, on kirjattu kohteita, jotka käsittävät pihapiirin tai monessa tapauksessa vain yhden rakennuksen, mistä syystä nimike on vähintään harhaanjohtava. Informaation kannalta tällainen kolmiportainen luettelotiedosto on vaikeaselkoinen ja turhan detaljoitu. Samaan kohteeseen kohdistuu useita päällekkäisiä suojelutavoitteita, esimerkiksi Vuorentaan kartano, joka sijaitsee valtakunnallisesti merkittävällä Uskelan- ja Halikonjoen laaksot maisema-alueella (rasterimerkintä), valtakunnallisesti arvokkaassa Halikonlahden kulttuurimaisemassa (sra 136), on sen lisäksi merkitty ryhmäkokonaisuuksien luetteloon nimellä vanha kartanon tontti (srr 130) sekä rakennetun ympäristön kokonaisuuksiin kohteena (sr 707). Molemmissa ”luokissa”

teksti on kuitenkin jokseenkin sama. Vastaavanlainen moniportainen suojelutavoitteen esittäminen koskee luettelossa kaikkia muitakin keskeisiä kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kohteita.

Ryhmäkokonaisuudet ja kokonaisuudet on arvioitu valtakunnallisiksi ja seudullisiksi. Myös valtakunnallisesti arvokkaan alueen tai kokonaisuuden sisällä olevat rakennusryhmät tai yksittäiset rakennukset on arvioitu valtakunnallisesti merkittäviksi. Näin esimerkiksi Angelniemen kirkkomaisemassa (sra 138) oleva Pärnäspään kartano (srr 94 sekä sr 458) on yksittäisenä kohteena saanut valtakunnallisen kohteen statuksen. Tällä periaatteella on Salon seudulle merkitty peräti 127 valtakunnallisesti merkittävää rakennettua ympäristöä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamien Rakennettu kulttuuriympäristö 1993 luettelossa olevien 40 sijaan. Tämä arvotusperiaate on pitämätön. Valtakunnallisesti merkittävän alueen tai ryhmän merkitys muodostuu tuskin missään tapauksessa siten, että alueen kaikki rakennukset olisivat merkitykseltään valtakunnallisia. Museovirasto haluaa korostaa, että valtakunnallista merkitystä ei voida arvottaa vain yhden maakunnan sisällä, vaan yksittäisten rakennusten arkkitehtonista arvoa on voitava puntaroida koko maan vastaavien kohteiden avulla.

Maakuntakaavamerkinnot

Laajat kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta tärkeät ympäristöt on kaavakartalla osoitettu rasterimerkinnällä, joka selkeästi osoittaa arvokkaiden maisemien ja merkittävien rakennettujen ympäristöjen painopisteet ja vaikutuksen ympäristössään. Rasteroitu alue sisältää valtakunnallisesti arvokkaan Uskelan- ja Halikonjoen maisema-alueen sekä maakunnan maiseman ominaispiirteitä parhaiten kuvastavat maisema-alueet. Merkittäviä rakennettujen ympäristön alueita, ryhmiä ja kokonaisuuksia osoitetaan pitäjittäin numeroiduilla kohdemerkinnöillä sra, srr ja sr selitteellä valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät suojeltavat rakennetut ympäristöt. Valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut ympäristöt on lisäksi merkitty piste-viivalla ja sra -tunnuksella. Kaavakartasta näitä rajaviivoja on monessa tapauksessa lähes mahdotonta hahmottaa monien päällekkäisten merkintöjen ja rajausten seasta. Luettelon mukaan lukuisat srr ja sr kohteet sijaitsevat sra -alueitten sisällä, mutta niitä ei ole merkitty kaavakartalle, mikä vaikeuttaa merkittävää aluetta muovaavien elementtien ja ominaispiirteiden ymmärtämistä ja vähentää ratkaisevasti kaavakartan informatiivisuutta.

Muurlan Ylisjärven kulttuurimaisemalta ja Ruotsalan kylältä sekä Sapolahden kulttuurimaisemalta puuttuu niiden valtakunnallisesti merkittävän rakennettujen ympäristön statusta osoittava sra -rajaus.

Kaavaselostuksen mukaan kulttuurimaiseman suojelun ja maakuntakaavatasoisen tarkastelun kannalta oleellisia ovat ympäristökokonaisuudet. Maakuntakaavan merkintäratkaisu on ristiriidassa tämän periaatteen ja maakuntakaavan yleispiirteisyyden kanssa. Museoviraston mielestä maakuntakaavan esitystapaa kulttuuriympäristön suojelun osalta tulisi selkeyttää ja yksinkertaistaa niin, että kaavakartalla osoitetaan kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta merkittävimmät laajat alueet ja rakennusryhmät. Selkeyden ja luettavuuden lisäämiseksi tulee kaavaselostukseen liittää valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen alueiden ja kohteiden luettelo, josta käy ilmi, mistä osatekijöistä ja ominaisuuksista alue koostuu ja rakentuu. Maakuntakaavamerkinnot sra -määräyksestä tulee myös selkeästi käydä ilmi, että aluetta koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Yksittäiset suojelukohteet voidaan esittää liitekartalla ja liiteaineistona.

Epäselvyyttä herättää maankäyttövarauksiin A, C, E, TP ja T liittyvä määritelmä valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävydestä.

Historiallisen ajan kiinteät muinaisjäännökset, kuten kulttipaikat, kivrakenteet, pyyntikuopat ja tervahaudat on luetteloitu muinaismuistokohteiden- ja alueiden luetteloon ja merkitty kaavakarttaan sm -merkinnällä. Sen sijaan teemakartassa mainitut 58 autiota

kylätonttia, joita koskeva luettelo kuitenkin puuttuu, on merkitty srr -kirjaimilla. Autiot kylätontit ovat muinaismuistolain tarkoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä, kuten liitekartan merkkiselostuksessa mainitaan. Ne tulee merkitä niiden muinaisjäännösstatusta osoittavalla sm merkillä. Koska luettelo autoista kylätonteista puuttuu, ei voida tarkkaan arvioida, onko kyseessä kylän vai vain muutaman yksittäisen talon muinaisesta paikasta.

Maakuntakaavan vaikutukset

Rakennetun ympäristön osalta todetaan maakuntakaavan edistävän kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta tärkeiden alueiden säilymistä. Laajat kulttuuriympäristön aluevaraukset ovat omiaan toteuttamaan tavoitetta rakennetun ympäristön vaalimisesta rajauksista riippumattomina ympäristökokonaisuuksina aiemman kohdetarkastelun sijaan, kuten kaavaselostuksessa todetaan.

Valtakunnallisten suojeluintressien ja maakuntakaavan muiden tavoitteiden välisiä mahdollisia ristiriitoja ei sen sijaan ole tuotu esille, mikä vaikeuttaa maakuntakaavan vaikutusten arviointia muun kuin Salon lounais-, länsi- ja luoteispuolisen alueen osalta. Kyseisen alueen maisema ja rakennettu ympäristö ovat esihistoriallisen asumisen ja keskiajalta periytyvän kartanomaanomistuksen muovaamat. Jo olemassa olevat A- TP- ja T- alueet vähentävät tämän valtakunnallisesti arvokkaan maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön kokonaisuutta, mistä syystä näiden maankäyttövarausten laajentamista ei voi pitää valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita toteuttavana.

Esihistoriallisen ajan kiinteät muinaisjäännökset

Kiinteiden muinaisjäännösten näkökulmasta tarkasteltuna Salon seudun maakuntakaava ilmentää myönteistä suhtautumista kulttuuriympäristön suojeluun ja sen ymmärtämiseen maakunnan voimavarana. Salon seutu onkin arkeologisten kohteiden osalta maamme merkittävimpiin kuuluva alue. Muinaisjäännöksillä on Salon seudulla keskimääräistä enemmän sellaista merkitystä ja näytävyyttä, jolla on identiteettiä ja vetovoimaisuutta lisäävää vaikutusta. Kaavaselostuksen vaikutuksia arvioivassa osassa todetaan kaavan kulttuuriympäristön suojelua edistävä tavoite. Siinä myös todetaan se vaara, joka uudella maankäytöllä ja sen kasvulla voi olla suojeltaviin kulttuuriympäristökokonaisuuksiin, vaikka yksittäiset kohteet eivät olisikaan uhattuina.

Maakuntakaavaehdotuksessa noudatetaan Museoviraston esittämää merkintätapaa, että kaikki kiinteät muinaisjäännökset pyrittäisiin osoittamaan kaavassa suojelukohteina maakuntakaavan yleispiirteisyydestä huolimatta. Perusteeksi menettelylle on esitetty mm. sitä, että maakuntakaava voi laajoilla alueille jäädä ainoaksi vahvistettavaksi kaavatasoksi. Tällaisilla alueilla kaavamerkinnot ovat usein vähäisiä, jolloin kaavan luettavuus sm-kohdemerkinnöistä huolimatta säilyy selkeänä. On myös huomioitava, että maakuntakaava, jopa sen luonnos, voi käytännössä pitkälle ohjata kunnan yleiskaavoituksessa osoitettavaa maankäyttöä. Tällöin muinaisjäännösten puuttuminen kaavakartasta voi ohjata suunnittelua suojelun kannalta vähemmän tyydyttävään suuntaan. Merkintätapa voi muodostua vaikeaselkoiseksi taajaan asutuilla alueilla, joilla on runsaasti erilaisia aluevarauksia ja merkintöjä. Toisaalta näillä alueilla varsinainen maankäytön järjestäminen ja suunnittelu osoitetaan detaljikaavoilla. Kattavan merkintäperiaatteen ongelmaiseksi voi muodostua se, että kiinteitä muinaisjäännöksiä löydetään lisää, jolloin kaava niiden osalta voi nopeastikin vanhentua.

Salon seudun maakuntakaavassa osa muinaisjäännöksistä on muun ympäristönsä tai suuren lähekkäisen kohdemääränsä takia osoitettu aluemarkintänä sma. Merkintätapa on perusteltu, mutta paikoin huonosti erottuva. Kohteiden hahmottamisen apuna voi käyttää muinaisjäännösten teemakarttaa, mutta sen sm-kohteiden ja -alueiden viitemerkinnöissä on havaittu jonkin verran puutteita. Kaavassa käytetty viitemerkintä muinaisjäännösten luetteloon on asianmukainen ja antaa tarvittavat lisätiedot muinaisjäännöksistä.

Salon Viitamäen (Viitankruunun) pronssikautisen röykkiökohteen kohdalla (kaavassa sm-

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

kohde 038) Museovirasto esittää, että aluevarausmerkintä V (virkistysalue) ulotetaan merkinnän A (taajamatoimintojen alue) länsiosaan muinaisjäänkökohteen ympärille. Tämän valtakunnallisesti merkittävän muinaisjäänkökohteen kulttuuriympäristön kokonaisuuden suojelu edellyttää riittävän laajaa rakentamatonta aluetta ympärilleen.

Maakuntakaavan muinaisjäänköluettelon tarkistuksessa on havaittu jonkin verran puutteita lähinnä viime aikoina tietoon tulleissa kohteissa. Vanhemmista kohteista todettiin puuttuvaksi Salon Pohkallion hautaröykkiöt (muinaisjäänkörekisterin kohde 734 01 0026) Perniön vastaisen rajan geologisesti arvokkaalla kallioalueella. Pohkallion, kuten muutaman muunkin puuttuvan kohteen kuvaus- ja karttatiedot Kiikalan, Salon ja Suomusjärven kuntien alueelta ovat lausunnon liitteenä. Kaava-aineiston tarkistus on Museoviraston osalta jäänyt valitettavan myöhäiseen kaavan ehdotusvaiheeseen, vaikka tavoitteena onkin ollut vastata jo kevästä 2005 lähtien maakunnan liiton esitykseen tietojen läpikäynnistä.

Salon seutukunnan muinaisjäänkösten tämänhetkisestä inventointitilanteesta todettakoon, että viimeksi alueen kuuden kunnan inventointitiedot on päivitetty maakuntakaavoituksen yhteydessä toteutetussa SARAKUM-projektissa 2000-luvun puolella. Neljää kuntaa on perusinventoitu 1990-luvulla. Inventointitasoa voi pitää riittävänä maakuntakaavan tarpeisiin. Näissä kuntainventoinneissa on kuitenkin tarkastettu lähinnä ennestään tunnetut kohteet ja löydetty vain muutamia ennestään tuntemattomia muinaisjäänköksiä. Lisäksi juuri ne alueet, jotka voivat jäädä detaljikaavoituksen ulkopuolelle, ovat tässäkin yhteydessä jääneet vähäiselle huomiolle. Inventointia onkin syytä tarkentaa juuri detaljikaavoituksen yhteydessä. Someron kaupunkikunnan tilanne on muita huonompi: se vastaa alaltaan noin neljännessä koko seutukunnasta ja sieltä puuttuu edelleen kokonaan perusinventointi.

Lopuksi Museovirasto katsoo, että maakuntakaavan perustavoitteet vastaavat kulttuuriympäristön ylläpidon ja vahvistamisen osalta sille asetettuja tavoitteita. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen kannalta on olennaista, miten kaavatyötä varten tehtyjen kulttuuriympäristöselvitysten tuottama näkemys kulttuuriympäristön ominaispiirteistä ja kulttuuriympäristöarvoista on kyetty siirtämään maakuntakaavakartalle ja muuhun kaava-aineistoon. Museovirasto esittää tästä syystä, että kulttuuriympäristön suojelua osoittava sisältö jäsennetään selkeämmin, jotta sen ohjausvaikutus muulle kaavoitukselle olisi mahdollisimman yksiselitteinen. Museovirastolla ei ole ollut tilaisuutta antaa lausuntoa Salon seudun maakuntakaavaluonnoksesta, mikä lausuntokierros olisi ollut oikea vaihe yllä olevien kommenttien esittämiselle. Kaavan hyväksymistä koskeva päätös virallisine valitusosoituksineen sekä päätökseen liittyvä kaavakartta ja kaavaselostus tulee maankäyttö- ja rakennusasetuksen 94 §:n mukaisesti viipymättä toimittaa Museovirastolle.

Vastine

Valtakunnallisesti merkittäviin kulttuuriympäristöihin kuuluvan Halikon Sapalahden kulttuurimaiseman aluerajaus (Halikko, sra 139: Sapalahden kulttuurimaisema) lisätään teknisenä korjauksena kaavakartalle ja luetteloon, samoin Ylisjärven kulttuurimaisema ja Ruotsalan kylä (Muurla, sra 31: Ylisjärven kulttuurimaisema ja Ruotsalan kylä). Ko. alueet kuvauksineen on ehdotuksessa osoitettu srr-ryhmämerkinnöin. Valtakunnallisesti merkittävien alueiden luettelossa on esitetty vain alueen nimi, tarkempi alkuperäinen kuvaus on luettavissa lähdejulkaisusta, alueiden muu sisältö vastaavien sr- ja srr-kohteiden tiedoista.

Yksittäiset sr-kohteet on nimetty kokonaisuuksiksi, mikä paremmin vastaa tämän päivän rakennetun ympäristön arvottamisessa vallitsevia käsityksiä ja tavoitteita käsitellä yksittäisiäkin rakennuksia aina osana laajempaa kokonaisuutta ja ajallista kerrostuneisuutta. Kolmiportainen esitystapa on monimutkainen, mutta jossain määrin välttämätön yhdistettäessä maakuntakaavan pieni mittakaava kaavalta edellytettyihin perusteellisiin selvityksiin. Esitystapaan on päädytty Museoviraston edustajien kanssa pidetyssä erillisneuvottelussa keväällä 2005. Esitystekniikkaa tullaan edelleen kehittämään ja lukuohjeita selventämään. Vahvistetun maakuntakaavan tulkinta tulee

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

jatkossa tapahtumaan pääasiassa tietoteknisin välinein.

Kaikkien valtakunnallisiksi arvotettujen kohteiden/kokonaisuuksien kohdalla on käytetty mainintoja "osa valtakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä" ja/tai "VMKY 1993 alueella". Merkintä arvotuskentässä tulee pääsääntöisesti tulkita lähtökohdaksi ja viittaukseksi ko. laajempaan kokonaisuuteen. Valtakunnallisiin ja/tai maakunnallisiin alueisiin kuuluvien yksittäisten kohteiden arvottaminen on vaikea kysymys alaan perehtyneille saati sitten maallikoille, joiden toimenpiteiden varassa pääsääntöisesti valtakunnallistenkin arvojen säilyminen on. Abstraktiksi jäävän aluekokonaisuuden arvoon tukeutuminen ilman konkreettisiin rakennuksiin kohdistuvien arvojen esille tuomista johtaa käytännön tilanteissa valtakunnallisesti merkittävien kokonaisuuksien vähittäiseen nakertumiseen ja rappeutumiseen. Arvosarake voidaan jättää pois kokonaisuus- ja ryhmäluetteloista (tai muuttaa merkintä valtakunnallinen merkinnäksi seudullinen/valtakunnallinen).

Maakuntakaavamerkinnot ja -määräykset ovat pääsääntöisesti samat kuin vahvistetussa Turun kaupunkiseudun maakuntakaavassa. Maakuntakaavassa on osoitettu ainoastaan valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävät kohteet, alueet ja reitit. Valtakunnallisesti merkittävät maisema-alueet ja osin myös rakennetut ympäristöt on esitetty laajoina alueina sisältäen myös erityyppisiä taajamatoimintoja, joiden kehittyminen ja tarvittaessa laajentuminen tulee mahdollistaa. Päällekkäisin merkinnöin (mm. maankäyttö ja maisemasteri) ja niitä koskevin maakuntakaavamääräyksin varmistetaan alueiden kehittyminen niiden arvoa edistävällä ja valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita toteuttavalla tavalla.

Luettelossa "Merkittävät rakennetun ympäristön ryhmäkokonaisuudet ja historiallisen ajan muinaisjäännökset (autiot kylätontit)" esitetyt autiot kylätontit voidaan erottaa omaksi luetteloksi. Mahdolliset ristiriitaisuudet kaavakartan ja teemakarttojen välillä korjataan. Täydennykset muinaisjäännösluetteloon tehdään teknisenä korjauksena. Maakuntakaavassa maankäyttö esitetään yleispiirteisenä. Salon Viitamäen (Viitankruunun) pronssikautisen röykkiökohteen kohdalla (kaavassa sm-kohde 038) maankäyttö tarkentuu yleiskaavassa turvaten kohteen ympäristön. Someron muinaisjäännösinventointia ei SARAKUM-työohjelmaa laadittaessa pidetty Museoviraston taholta tarpeellisenä. Kulttuuriympäristötiedot eivät olleet luonnosvaiheessa käytettävissä. Teemasisältö on lisätty kaavakartalle ehdotusvaiheessa SARAKUM-projektin valmistuttua.

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

---

Lausuja/muistuttaja	Fortum Sähkösiirto Oy
Alue/kohde	Energiahuolto
Dnro	28
Pvm	21.12.2005
Laji	lausunto 2005
Sisältö	<p>Karttaliitteisiin on yhtenäisellä punaisella viivalla esitetty kaavan vaikutusalueella olevat Fortum Sähkösiirto Oy:n omistamat 110 kV:n siirtojohdot. Liitteessä on punaisella katkoviivalla osoitettu olemassa oleva lunastettu johtoaluevaraus Pertteli-Pyöli, jolta huonokuntoinen siirtojohto on purettu. Samoin on punaisella katkoviivalla ja keltaisella osoitettu mahdollisia tulevaisuuden siirtojohtoyhteyksiä. 1. Suomensjärvi (Kitulan sähköasema) – Somero välisellä yhteydellä voitaisiin varmistaa Someron ja Forssan välinen siirtoyhteys ja huollettavuus sekä voitaisiin valmistautua Kiikalan alueen tulevaisuuden haasteisiin. Vaihtoehtona on Pyölin ja Korpelan välinen yhteys. 2. Suomensjärven ja Sammatin välisellä yhteydellä voitaisiin varmistaa olemassa olevien sähköasemien siirtoyhteydet ja niiden huollettavuus. Uusia siirtoyhteyksien reittejä ei ole tutkittu maastossa, vaan reitit on valittu vain kartta- ja maakuntakaavassa esitettyihin tietoihin perustuen.</p>
Vastine	<p>Esitetyt uudet siirtojohtoyhteydet, Suomensjärvi-Somero, Suomensjärvi-Sammatti ja Pyöli-Korpela, tulee ottaa jatkosuunnittelussa huomioon, mm. seuraavalla maakuntakaavan päivityskierroksella.</p>

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

---

Lausuja/muistuttaja **Varsinais-Suomen TE-keskus**

Alue/kohde

Dnro 29

Pvm 21.12.2005

Laji lausunto 2005

Sisältö MRL 25 § 4 mom. mukaan maakuntakaavassa aluevarauksia osoitetaan vain sillä tarkkuudella ja siltä osin kuin alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteen sovittamiseksi on tarpeen.

Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa on erityistavoite hyvistä ja yhtenäisistä peltoalueista. Tavoite on luonteeltaan maankäytön suunnittelulle asetettu yleinen reunaehto, jonka tulee ohjata alueiden käytön suunnittelua erityisesti taajamien läheisyydessä. Maatalousmaan merkitseminen kattavasti koskemaan kaikkea maatalousmaata ei noudata laajemman kuin paikallisen aluevarauksen osoittamisen periaatetta. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla on katsottu, että maatalousalueet, milloin valtakunnallisia tai maakunnallisia intressejä ei ole erikseen osoitettu, tulee jättää valkoiseksi.

Ulkoilureittejä on esitetty uudessa kaavaehdotuksessa runsaasti. Monet reitit on sijoitettu noudattamaan määrättyjä olemassa olevia tielinjoja. Joiltakin osin reittejä sijoittuu myös tiettömään maastoon. Näiltä osin reittien tulisi olla merkintätavaltaan yleispiirteisiä osoittaen tavoitteelliset reittien määränpäättämät ja liittymiset muihin reitteihin. Tarkka sijoittaminen maastoon saattaa ottaa liiaksi kantaa reittivaihtoehtoihin yksittäisen maanomistajan kannalta. Ulkoilureiteille merkitty suunnittelumääräys reitteihin liittyvien talousmetsien hoitamisesta puistomaisina kokonaisuuksina on elinkeinotoiminnalle haitallinen.

Esitetyssä laajuudessa toteutettavien elinkeinotoimintaa rajoittavien suojeluratkaisujen tulee perustua suojeluohjelmiin, joihin voidaan liittää selkeät korvausjärjestelmät. Esitetty suunnittelumääräys ei ota huomioon MRL 28 § 3 mom. 5 kohtaa, jonka mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin ja näin ollen TE-keskus esittää merkinnän poistamista.

Kaavaehdotukseen on merkitty valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden lisäksi huomattavan laajat maakunnallisesti tai seudullisesti arvokkaat maisema-alueet. TE-keskus toteaa, että maisema-alueiden merkintä asettaa maataloustoiminnan etusijalle alueiden elinkeinona, mutta merkintä ei saa olennaisesti vaikeuttaa elinkeinon harjoittamista. Esitetyt maisema-alueet ovat niin laajoja, että huomattava osuus alueen maataloista sijoittuu kokonaan maisema-alueen sisään. Maisema-alueella harjoitettava karjanhoito on myös maiseman säilyttämisen kannalta ensiarvoisen tärkeää. Kotieläintalouden säilyttäminen alueilla edellyttää tällä hetkellä voimakasta rakennekehitystä, johon liittyvää rakentamista on voitava toteuttaa maataloilla myös avomaastossa, mikäli muita sijoitusvaihtoehtoja ei ole. Maisemallisten näkökohtien erityinen huomiointitarve voidaan kuitenkin tuoda esiin. Maisema-alueista ainoastaan Halikon-Uskelanjokien maisema-alue on määritetty valtakunnallisesti arvokkaaksi. Rajausta on tästä jonkin verran ehdotuksessa laajennettu. Muiden kuin em. alueen osalta maisema-alueiden merkintöjen tulee olla lähinnä informatiivisia. TE-keskus ei hyväksy suunnittelumääräyksenä esitettyä sanamuotoa "Rakentamisen tulee kohdistua aukeamin reunoille", vaan voidaan kirjata "Rakentamisen sijoittamisessa ja suunnittelussa on korostunut maisemallisten tekijöiden huomioinnin tarve".

Suojelualueina karttaan on tuotu Natura 2000-järjestelmän lisäksi alueita, kuten arvokkaat kallioalueet, joiden suojelustatus on esitetyn liiteaineiston perusteella epäselvä. TE-

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

keskus toteaa myös tältä osin, että olemassa olevien suojelujärjestelmien ulkopuolelta maakuntakaavalla ei tulisi ratkaista yksittäisten kohteiden suojelua. Liiteaineistoon on tuotu laaja inventointiaineisto, jossa ovat mukana myös paikalliset kohteet. Vaikkakin poikkeavasti merkittynä, paikallisen aineiston tuominen liiteluetteloon on omiaan aiheuttamaan sekaannusta kaavan sisällöstä. TE-keskus esittää paikallisesti arvokkaan aineiston poistamista liiteluettelosta. Liiteaineistossa olevat huomiot alueiden hoitotarpeesta eivät ole luonteeltaan maakuntakaavan pitkävaikutteisuuksien mukaisia. Hoito-ohjeissa otetaan kantaa esim. inventointitilanteessa todetun hakkuujätteen poistamiseen. Kaavalla ei voida tuottaa esim. perinnemaisemien hoitoa, vaan tätä varten on olemassa omat kannustin- ja tukijärjestelmänsä. TE-keskus esittää, että liiteaineistosta karsitaan alueiden hoitotoimenpiteitä koskevat nopeasti vanhentuvat huomautukset.

On tärkeää varmistaa, että maakuntakaava ei muodosta estettä järkevän, alueen hyvinvointia edistävän elinkeinopolitiikan toteuttamiselle. Tässä suhteessa on välttämätöntä, että olemassa olevalle ja uudelle yritystoiminnalle varataan riittävästi kasvutilaa ja turvataan hyvä tavoitettavuus sekä henkilö- että tavaraliikenteen osalta. Edelleen on tärkeää, että teollisuusalueet mahdollistavat kustannuksiltaan kilpailukykyisen rakentamisen.

Maakuntakaavan valmistelussa on hyvin huomioitu alueen väestöpohja ja sen kehitys. Alueen vetovoimaisuuden kehittämisen kannalta on tärkeää, että työssäkäyntialueella asuville on edelleen mahdollista kehittää ja rakentaa niitä palvelutoimintoja, joita asukkaat arvostavat. Salon seutu on vahvaa työssäkäyntialuetta myös Turun suunnasta, mikä asettaa haasteita pendelöinti-liikenneväylien toimivuudelle. Koko maakunnan kilpailukykyyn myönteisen kehittymisen kannalta TE-keskus näkee tärkeänä moottoritieyhteyden jatkumisen Salo-Helsinki välille sekä nopean raideliikenteen toteutumisen Turku-Helsinki välillä.

Yhteenvedona TE-keskus toteaa, että maakuntakaavan ehdotukseen liittyvä suuri kohteiden lukumäärä on asiakirjateknisesti raskas ja jonkin verran tarpeettoman yksityiskohtainen. Joiltakin osin aineisto olisi käyttökelpoinen myös pelkästään paikkatietojärjestelmän osana ilman maakuntakaavan vaikeasti päivitettävää luonneta. Ehdotuksessa on em. puutteiden osalta huomioitu puutteellisesti maa- ja metsätalouden elinkeinojen harjoittamisen edellytyksiä, mutta edellä esitetyin muutoksin TE-keskus puoltaa maakuntakaavan vahvistamista.

Vastine

Varsinais-Suomi on osa Suomen edullisinta kasvuvyöhykettä. Tämä näkyy myös alueen maisemahistoriallisessa kehityksessä. Lähtökohtaisesti voidaan olettaa, että maatalousmaa Varsinais-Suomessa on moniarvoisesti tarkasteltuna vähintään seudullisesti merkittävää. Varsinais-Suomen maakuntakaavoituksessa on noudatettu periaatetta, että kaikille alueille on määriteltävissä pääasiallinen maankäyttö ja että mitään aluetta ei jätetä valkoiseksi. Maa- ja metsätalousalueiden osoittamisella korostetaan laajojen ja yhtenäisten maa- ja metsätalousalueiden merkitystä Varsinais-Suomessa sekä niiden suhdetta muuhun maankäyttöön. Maa- ja metsätalousaluetta koskevin maakuntakaavamääräyksin turvataan myös muut toiminnot.

Ulkoilureitit on osoitettu maakuntakaavan yleispiirteisellä tarkkuudella, tarkka sijainti määritellään, kuten kaavamääräyksessä todetaan, toteutusvaiheessa ja/tai kuntakaavoituksen yhteydessä. Määräys talousmetsien hoidosta puistomaisina kokonaisuuksina poistetaan, koska metsänhoidossa on yleistynyt tapa korjata hakkuutähteet energiataroituksiin. Maakuntakaava-alueella ei ole elinkeinotoimintoja rajoittavia suojelumääräyksiä. Ympäristöarvojen huomioon ottaminen edistää maaseudun vetovoimaa ja siellä harjoitettavia sivuelinkeinoja.

Maisema-aluemerkintä on informatiivinen ja osoittaa alueen kiistattoman lisäarvon. Aluerajaus on muiden maakuntakaavamerkintöjen tapaan yleispiirteinen ja sitä koskeva suojelumääräys on tulkittava periaatteelliseksi, jolla estetään pahimmat virheet. Poikkeamisilta ei voitane välttyä.

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

Maa-ainesten suojele perustuu pääasiassa maa-aineslakiin ja -asetukseen ei varsinaisiin suojeleohjelmiin.

Arvokkaat harjualueet tai muut geologiset kohteet esitetään Salon seudun maakuntakaavassa kaavamerkkiasetuksen ja ympäristöministeriön ohjeiden mukaisesti. Merkinnän ohjausvaikutus on pääasiassa informatiivinen eikä se estä maa- ja metsätalouden harjoittamista. Ge-merkintä vastaa seutukaavassa olevaa ah-merkintää.

Paikallisia luonnonsuojelukohteita ja -alueita ei jatkossa esitetä maakuntakaavan selostuksen liiteosassa.

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

Lausuja/muistuttaja	Someron kaupunki, ympäristölautakunta
Alue/kohde	
Dnro	30
Pvm	28.12.2005
Laji	lausunto 2005
Sisältö	<p>Maakuntakaavaluonnoksen ”Luontokohteet ja –alueet” luettelossa on joitakin virheellisiä tietoja kuten luonnonmuistomerkkejä, joiden osalta rauhoitus on lakkautettu ja luettelosta puuttuu joukko luonnonmuistomerkkejä, joiden rauhoitus on voimassa. Myös kartassa ”Salon seudun maakuntakaavaehdotus 19.9.2005” on luontokohteitten kohdalla joitain virheitä ja epäselvyyksiä. Kartassa olevia puutteita ja virheitä: 761464 Viuvalannummi, kartasta puuttuu numero, 761006d Yrttikorpi, kartasta puuttuu d, 761050 Äyräsnummi ja 761053 Yli-Kaupin laidun, ei ole kartassa, vaikka suojeluarvo 3, 761012 Pitkäjärven Syrjälän katajat, molemmat kuolleet ja rauhoitus lakkautettu, 761015 Lahden koivu ja kuusi, koivun osalta rauhoitus lakkautettu, 761016 Paltan niipuu, tarkoitetaan Ollilan kylässä ollutta ja kaatunutta lehmusta, rauhoitus lakkautettu, 761017 Tertilän kuusi, rauhoitus lakkautettu 1985, 761018 Kultelan niipuu, kaatunut, 761020 Rautelan tuulenpesäkuusi, rauhoitus lakkautettu 1985, 761029 Häränojan saarni, po. Härjänojan, 761032 Keltiäisen koivu ja 761035 Suojoen pylväskataja, rauhoitus lakkautettu, 761036 Pajulan pylväskataja, lisää: Someron ympäristö- ja valvontalk:n päätös 25.10.1995 § 142, 761061 Holman saari, SL-alue merkitty karttaan, vaikka suojeluarvo 4, 761004b, merkitty karttaan, mutta tekstiosassa ei mainita (tarkoitetaan Toivoniemen lähdelettoa). Luettelosta puuttuvat kokonaan seuraavat rauhoitetut luonnonsuojelualueet ja luonnonmuistomerkit: Kaskisto Nummi 2:100, luonnonsuojelualue (LOSn päätös 20.12.2005), Talvisilta, Kylä-Teeri 2:56, Mataloja 3:35, luonnonsuojelualue (laajennusta koskeva rauhoitushakemus vireillä, ei vielä päätöstä), Kaskisto, Kalaton 2:102, Pahanoja 2:61, luonnonsuojelualue (LOSn päätös 19.9.2003), Pitkäjärvi, Hiisko 11:9, Raja-Häme 10:27, Kanattula 5:105, luonnonsuojelualue (LOSn päätös 3.10.2002), Härjenlahti, määräala 4:53, luonnonsuojelualue (LOSn päätös 8.11.2002, karttaan merkitty 761004b, ks. ed., Talvisilta, Mäkilä 6:72, luonnonsuojelualue (LOSn päätös 21.11.2002). Kultakuusi, Sylväniemi, Jalli 1:15, noin 13 m korkea kuusen värimuunnos (Turun ja Porin lh:n päätös 8.2.93), kuusihaarainen kuusi, Oinasjärvi, Lavianmäki 4:48, noin 80 cm paksu kuusi, joka on noin 2,5 m:n korkeudella haarautuu kuudeksi vankaksi haaraksi (Hämeen lh:n päätös 31.7.85), pylväskataja, Suojoki, Alitalo 1:88, noin 10 m korkea, rinnankorkeudelta 30 cm läpimittainen pylväskataja (Hämeen lh:n päätös 8.5.89), pähkinäpensarhyhmä, Ollila, Putinkivi 1:31, viisi ryhmää pähkinäpensaita noin 8x8 m alueella (Hämeen lh:n päätös 12.3.86), tuulenpesäkuusi, Ollila, Punsä 3:16, noin 23 m korkea kuusi, jonka latvassa noin 4 m leveä tuulenpesä (Hämeen lh:n päätös 12.3.86), suuri haapa, Hirsjärvi, Koivusaari 1:173, noin 20 m korkea haapa, jonka ympärysmitta rinnankorkeudelta on yli 3 m (Someron ymp.ltk:n päätös 25.9.02 § 92), kaksi metsälehmusta, Lahti, Metsä-Lahti 1:265, noin 16 m ja 8 m korkeat lehmukset (Someron ymp.ltk:n päätös 26.1.94 § 5), muhkuramänty, Salkola, muhkuramänty 2-tien varrella tiealueen tuntumassa (Metsähallituksen päätös 1177/31844 (päättösvuosi epäselvä).</p>
Vastine	<p>Paikallisia luonnonsuojelukohteita ja –alueita ei jatkossa esitetä maakuntakaavan selostuksen liiteosassa. Perinnebiotooppeja (Yli-Kaupin laidun) ei ole merkitty kaavakarttaan ja ne poistetaan myös liiteluettelosta. Äyräsnummi on merkitty ge-alueena. Tehdään tekniset korjaukset kaavakarttaan ja liiteaineistoon (Viuvalannummi, Yrttikorpi, Holman saari sekä kohteeseen 761004b).</p>

Lausuja/muistuttaja **Lounais-Suomen ympäristökeskus**

Alue/kohde

Dnro 31

Pvm 2.1.2006

Laji lausunto 2005

Sisältö Maakuntakaavan lähtökohtia ja selvitystarvetta on aiemmin käsitelty kaavasta pidetyissä viranomaisneuvotteluissa. Lisäksi kaavasta on pidetty työneuvotteluja. Kaavasta ei luonnosvaiheessa pyydetty lausuntoa ympäristökeskukselta.

Ympäristökeskus pitää maakuntakaavaehdotusta kokonaisuutena hyvänä ja usealla tavalla eri intressejä onnistuneesti yhteen sovittavana. Nykyinen seutukaava on osin vanhentunut. Ehdotus konkretisoi oikealla tavalla seudun maankäytön tulevaisuuden tavoitteita. Seudun tärkeimpien ympäristöarvojen vaaliminen on kaavassa otettu huomioon. Maakuntakaava ohjaa alueen kuntien kaavoitusta ja maankäytön suunnittelua. Maakuntakaavan vaikutukset viranomaistoimintaan kasvavat seutukaavaan verrattuna. Viranomaisen on alueiden käyttöä koskevilla toimenpiteillä otettava maakuntakaava huomioon ja edistettävä sen toteutumista. Kaavalla ja sen yksityiskohdilla on siksi tärkeä merkitys. Tämän johdosta ympäristökeskus puuttuu lausunnossaan joiltain osin tarkasti merkintöjen käyttöön.

Yhdyskuntarakenne ja liikenneverkko

Maakuntakaavan ohjaus kuntien maankäyttöön on voimassaolevaa seutukaavaa yleispiirteisempää. Maakuntakaavalla on kuitenkin edelleen suuri merkitys mm. seudun kuntien taajamarakenteen kehityksen ja kasvusuunnan kannalta. Kaavaselostuksen mukaan maakuntakaavan yleispiirteisyys antaa alueen kunnille mahdollisuudet painottaa kehitystä eri tavoin. Suuressa osassa seudun kuntia ei ole oikeusvaikutteista yleiskaavaa keskusta-alueilla. Maakuntakaavassa on tavoitteena aluerakenteen täydentäminen ja tiivistäminen ohjaamalla kasvua ensisijaisesti taajamiin. Ympäristökeskus pitää tavoitetta oikein asetettuna ja valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita noudattavana. Taajamatoiminnoille osoitettujen alueiden lisäksi kaavassa on esitetty seudullisesti merkittävät kylät at -merkinnällä. Keskustatoimintojen alueet on osoitettu kuntien nykyisiin keskustaajamiin. Joissakin kunnissa C -alueen suuruus on keskustaajaman kokoon nähden pienehkö. Ympäristökeskus katsoo, että mikäli merkintää on tarkoitus tulkita tarkasti, on C -alueen laajuudessa huomioitava riittävät mahdollisuudet keskustatoimintojen sijoitteluun. Tällä on merkitystä erityisesti vähittäistavarakaupan suuryksiköiden osalta, joiden tulee sijoittua keskustatoimintojen alueelle.

Yhdyskuntateknisen huollon kohdalla ehdotuksessa on asianmukaiset merkinnät mm. vesihuoltolinjojen ja jätehuollon toimintojen osalta.

Seudun liikenneverkosta on laadittu liikennejärjestelmäsuunnitelma. Ympäristökeskus pitää suunnitelmaa maakuntakaavan taustaselvityksenä hyvänä. Ympäristökeskuksella ei ole omalta osaltaan huomautettavaa tieliikenteen varauksiin. Ympäristövaikutuksia käsitellään tarkemmin tiesuunnitelmien laadinnan yhteydessä. Salon yleiskaavaa on laadittu rinnakkain maakuntakaavan kanssa. Kaupunkiseudun liikennetarkaisut ovat näissä keskeisiä kysymyksiä. Moottoritien linjaus on selvitetty E18- maakuntakaavassa. Ns. ELSA -ratayhteys Salosta pääkaupunkiseudulle on esitetty liikenteen yhteystarvemerikinnällä, koska lopullista rajausta ei ole voitu esittää. Yhteyden huomioon ottaminen kuntien maankäytössä jää tilanteessa vaikeaksi.

Pohjavesialueet ja pohjavesialueille osoitetut toiminnot

Pohjavesialuerajausten osalta ei ole huomautettavaa. Kaavaluonnoksesta puuttuneet

alueet on lisätty ehdotukseen. Vedenottamo -merkinnän osalta ympäristökeskus toteaa, että Kiikalan kunnan alueella olevat Kalattomannonkon ja Kaskistonnummen vedenottamot puuttuvat ehdotuksen kaavakartasta. Näitä koskeva vedenottolupa on lainvoimainen. Ehdotuksessa joillekin pohjavesialueille; esimerkiksi Salon Ylhäinen-Kärkkä, Perniön Kankkonummi, Perttelin Kajala, Someron Kohnamäki, Kiikalan Kitula ja Kruusila sekä Halikon Märynummi, Mustamäki ja Jokiranta; on osoitettu laajahkoja taajamatoimintojen alueita. Näiden toteuttaminen edellyttää, että toimintojen vaikutukset pohjavesiin arvioidaan kuntien yleis- tai asemakaavoituksen yhteydessä. Laaja-alainen tiheä rakentaminen kuten taajama- ja keskustatoimintojen alueet sekä teollisuus- ja työpaikka-alueet saattaa vaarantaa pohjaveden laatua tai määrää ja aiheuttaa ympäristöhäiriöitä pohjaveden suojelun kannalta, vaikka yksittäisessä toiminnassa ei käsitellä merkittäviä määriä pohjavedelle haitallisia aineita. Uusien toimintojen yhteisvaikutukset pohjavesiin on arvioitava ennen uuden tiheän rakentamisen osoittamista sekä taajamatoimintojen laajentamista. Vedenottamoiden lähialueille (noin 200 – 500 metriä vedenottamosta) ei uutta rakentamista tule osoittaa.

Luonnonsuojelu

Ehdotuksen voidaan katsoa riittävästi turvaavan luonnon monimuotoisuuden säilymistä ja ottavan huomioon eri luontotyyppien vähintään maakunnallisesti arvokkaat luontokohteet. Kaavasta on pidetty työpalaverit luonnonsuojelun alueiden sekä harju-, kallioalueiden osalta. Ehdotuksessa esitetyt aluerajaukset ja merkinnät ovat pääosin asianmukaisia. Ympäristökeskus esittää kuitenkin seuraavia kohtia vielä tarkistettavaksi: - Kiikalan Särämäen S -kohde (sl 006a) tulee esittää seutukaavan SL 411 laajuisena. - Kiskossa Pitkälampi (sl 296a/h) tulee rajata yleiskaavan MY -rajauksen suuruiseksi. Kohde on arvokas pienvesi. - Luontokohteiden taulukon mukaan perinnebiotooppien arvoluokat V, M+, M ja M- ovat kaavassa. Kohdemerkinnät kuitenkin puuttuvat kartalta. Ympäristökeskus ehdottaa merkintöjen lisäämistä. Tällä varmistettaisiin valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiksi todettujen kohteiden huomiointi kuntien maankäytössä. - Perniön Piiliojan puronvarsilehto on kaavassa, mutta sen numero 423 puuttuu. - Halikon pikkuapollo -kohdetta ja Perniön kohdetta Sammalsuonmäki sl 258 ei ole tarpeen merkitä maakuntakaavaan. - Taulukon suojeluperuste kohdassa on syytä mainita kaikki suojeluperusteet, kun niitä on useita. Joitakin puutteita on Halikon, Kiikalan ja Kiskon suojelukokonaisuuksissa. Halikon Päivärinteen laitumesta sekä Perttelin Kuivakosken niitystä ja Ylisjoen laitumesta puuttuu maininta Natura -ohjelmasta. Viurilanlahti kuuluu lintuvesiohjelmaan. Ehdotuksen luontokohteissa on käytetty samaa merkintätapaa kuin Turun kaupunkiseudun maakuntakaavassa. Sitä koskevissa lausunnoissa ympäristökeskus ehdotti käytettäväksi SL-merkintää niissä kohteissa, joissa toteuttamisvastuu on valtiolla. Salon seudun maakuntakaavaehdotuksen sl -kohteissa on useita luonnonsuojelullisesti merkittäviä kohteita, joiden luonnonarvojen turvaaminen on tarkoitus toteuttaa muilla keinoin. Ympäristökeskus toivoo, että sekaannusten välttämiseksi kaavan selostuksessa täsmennetään, että sl-merkintä ei tarkoita vain luonnonsuojelulain nojalla suojeltujen tai suojeltavaksi tarkoitettuja kohteita tai alueita, jotka valtio on sitoutunut toteuttamaan, vaan kirjaimet ovat kohteen tunnuksen osa.

Harjut ja kallioalueet

Salon seudulla on arvokkaita harjualueita, joita koskee nykyinen harjuseutukaava. Seutukaava on toiminut hyvänä ohjausvälineenä maa-ainesten otolle. Ympäristökeskus pitää tärkeänä, että tätä ohjausvaikutusta ei maakuntakaavoituksella heikennetä. Myös seudun useilla kallioalueilla on tärkeä merkitys luonnon ja maiseman kannalta. Harjuluonnon ja arvokkaiden kallioalueiden säilymisellä sekä toisaalta maa-ainesten oton edellytysten turvaamisella on maakunnallista ja valtakunnallista merkitystä. Maakuntakaavassa tulisi voida osoittaa maa-ainesvarojen kestävä käyttö ja geologisille muodostumille kohdistuvan rakentamisen reunaehdot. Arvokkaat kallio- tai harjualueet ovat luontokohteita, joiden arvot perustuu kallioalueiden ja harju-alueiden valtakunnallisiin tai maakunnallisiin inventointeihin ja joiden merkittävyys ja erityispiirteet on yksilöity mm. harjusuojeluohjelmassa, kallioalueiden inventoinnissa

sekä harjuseutukaavan yhteydessä tai aiemmin tehdyissä harjuluontoselvityksissä ja maisemaekologisissa selvityksissä. Ympäristökeskus katsoo, että maakuntakaavan lähdeluetteloa on syytä näiden osalta täydentää ja mainita selvitykset ge-merkinnän kohdalla. Selkeyden vuoksi ge-merkinnällä osoitetulla kohteella pitäisi olla myös tunnusnumero, jonka perusteella alue voidaan yksilöidä. Merkinnän näkyvyyteen kartalla tulee kiinnittää huomiota. Ympäristökeskus esittää vielä seuraavat seikat huomioitavaksi ge-merkinnän kohteisiin: - Someron ja Kiikalan rajalla oleva Hautainkrottien suppamuodostuma on syytä osoittaa ge-merkinnällä. Alue on osa leveähköä harjumuodostumaa, jossa on erikokoisia suppia. Hautainkrotit ovat yli 20 metriä syviä, ympäristöstään selvästi erottuvia ja osittain soistuneita. Lisäys on alueen merkittävyyden kannalta perusteltua. Seutukaavassa kohde on merkinnällä MM2 206 L. - Someron Äyräsnummen harjualueeseen liittyvät saaret Laatikka, Marjasaari ja Keihäsaari tulee merkitä ge-merkinnällä. Saaret on harjuseutukaavan maisemaekologisessa selvityksessä luokiteltu mukaan valtakunnallisesti arvokkaaseen harjualueeseen. - Kiikalan Hepokropan harjualueen ge -rajausta on syytä tarkistaa natura -rajauksen ja luonnontilaisena säilyneen seutukaavan ah- alueen sekä alueen soranoton yleissuunnitelmasta annetun yva-lausunnon ja mukaisesti. Ympäristökeskus lähettää rajauksesta lisätiedot ja kartat erikseen. Valtakunnallisessa kalliialueinventoinnista julkaistussa raportissa (Heikkinen ja Husa, 1995) on esitetty paikallista arvokkaammat kohteet. Kaavaehdotukseen ei sisälly kaikkia sen arvoluokan 4 kohteita, jotka on inventoinnissa luettu alueellisesti arvokkaiksi kalliialueisiin. Ympäristökeskus esittää harkittavaksi näistä seuraavien merkitsemistä kaavaan ge -alueina: - Halikko: Karjanummi, Soikvuori; Salo: Tampaltankruunu, Ihamäki, Lammenjärvi; - Muurla: Lammenjärven kalliomaasto, Porämäki, Linnämäki, Pihkavuorenmäki; - Kisko: Kuurinmäki, Vaihemäki, Isoholma-Äijämäki, Pirunkaapinmäki; - Kii kala: Kalkkimäki; Somero: Palmankallio, Särämäki; Särkisalo: Puosinkallio; - Perniö: Vuorilaakso, Jalkaojanmäki-Kaapinmäki, Isoholma-Äijämäki, Antinmäki, Horttomäki-Haapaporras, Karpinmäki, Malminmäki, Silokalliot, Sahajärven-Hamarinjärvi, Högberget, Kuopanmäki-Kruuvanmäki. - Perttelin kohteen Pännänmäki S-merkintä ehdotetaan muutettavaksi ge-merkinnäksi.

Kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet

Salon seudulla on useita valtakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi nimettyjä alueita ja kohteita. Lisäksi Uskelan ja Halikonjoen laaksot on valtakunnallisesti arvokas maisemakokonaisuus. Maakuntakaavaehdotuksen rakennetun ympäristön ja muinaisjäännösten merkinnät perustuvat SARA KUM -inventointiin. Ympäristökeskus pitää tehtyä inventointia hyvänä ja kattavana. Ehdotuksessa on käytetty rakennetun ympäristön jaottelua, jossa kohdamerkinnöin on osoitettu kokonaisuudet sr ja ryhmät srr sekä aluerajauksin alueet sra. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat tiet on esitetty omalla merkinnällään. Ehdotuksessa on esitetty neljä maakunnallisesti arvokasta maisemakokonaisuutta, jotka osin koostuvat erillisistä alueista. Valtakunnallisesti arvokasta Uskelan ja Halikonjoen laaksojen maisemakokonaisuutta on lisäksi laajennettu maakunnallisesti arvokkaalla alueella. Maisema-alueita koskee merkintä: Kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta tärkeä alue. Ympäristökeskus ehdottaa myös Rekijokilaakson pohjoisosaa lisättäväksi mukaan maiseman kannalta tärkeään alueeseen, joka ehdotuksessa on osoitettu jokilaakson eteläosaan Häntälän laidunniittyjen alueelle. Rekijokilaakso on ainutlaatuinen ja laaja maisemakokonaisuus.

Ympäristökeskuksella ei ole kohteisiin tai aluerajauksiin muutoin huomautettavaa. Ympäristökeskus ehdottaa, että rajauksia ja merkintätapaa käsitellään vielä kaavan viranomaisneuvottelussa erityisesti valtakunnallisesti merkittävien alueiden ja suunnittelumääräysten osalta.

Rantojen maankäytön suunnittelu

Nykyisellä seutukaavalla on vahva ohjausvaikutus rantojen kaavoitukseen sekä rantarakentamisen lupa-asioihin. Selostuksen mukaan seutukaavassa oleva loma-asutuksen mitoitusjärjestelmä siirretään maakuntakaavaan. Suunnittelumääräyksiä on

tarkennettu ja osittain muutettu. Mitoituksen lähtökohtina on seutukaavan laadinnassa käytetyt perusteet. Ympäristökeskus pitää tärkeänä, että ohjausvaikutus säilytetään maakuntakaavaan siirryttäessä. Rantarakentamisen ohjauksesta maakuntakaavassa on pidetty erikseen neuvottelu. Ympäristökeskus pitää ehdotettua loma-asutuksen mitoituksen osa-alueita koskevaa suunnittelumääräystä hyvänä erityisesti kokonaisrantaviivan mittaamista koskevan ohjeen sekä rannan laadun huomioimisen osalta. Ympäristökeskus esittää kuitenkin vielä, että suunnittelumääräys korjataan sen viimeisen kappaleen kolmannen lauseen osalta muotoon: "Rakennetut rakennuspaikat tai poikkileikkausajankohdan jälkeen rakennuspaikoiksi maanmittaustoimituksella muodostetut kiinteistöt luetaan käytetyksi rakennusoikeudeksi." Tämä tulkinta on toteutuneen oikeuskäytännön mukainen (esim KHO 1688/1/03, 23.3.2004). Ympäristökeskus katsoo, että merkinnät ja määräykset ovat muutoin asianmukaiset ja oikeat.

Vaikutusten arviointi

Ympäristökeskus katsoo, että kaavan vaikutusarviota tulee vielä täydentää kohdekohtaisilla johtopäätöksillä luonnonsuojelulain tarkoittaman arvion tarpeesta alueen Natura-kohteissa. Selostuksen taulukkoa 18 ei tässä asiassa voi pitää riittävänä. Kiikalan lentokenttä on merkitty maakuntakaavaehdotukseen lentokentän kohdemerkinnällä. Lisäksi aluetta koskee ge- ja pv-merkinnät. Merkintää ympäröivät natura- ja S-alueet. Kaavaehdotuksen selostuksessa todetaan, että "lentokentän aluevaraus mahdollistaa kentän kehittämisen nykyisen toiminnan pohjalta" ja "mikäli kentän toiminta laajenee merkittävästi" tulee vaikutukset Natura -alueeseen arvioida. Kaavamerkinnän ei siten ole yksin tarkoitus mahdollistaa toiminnan laajennusta vaan tarkoitus on, että tarvittavat vaikutusarviot tehdään laajennushankkeen suunnittelun yhteydessä. Ympäristökeskus katsoo, että merkinnän tarkoitus on täsmennettävä kaavamääräyksessä. Lisäksi huomautetaan, että kyseessä on kohdemerkintä eikä aluevaraus. Kiikalan lentokeskuksen kehittämistä koskeva selvitys on laadittavana. Ympäristökeskus toteaa samalla tämän osalta, että kehittämisessä on otettava Natura -alueen läheisyyden lisäksi huomioon sijainti tärkeällä pohjavesialueella ja harjajensuojeluohjelmaan kuuluvalla harjualueella. Kiikalannummen nykyisen lentopaikan laajentaminen lentoasemaksi tarkoittaa sekä alueen pinta-alan kasvua sekä vuotuisen toiminta-ajan kasvua. Nykyisellä lentopaikalla ei käytetä liukkaudentorjunta-aineita tai jäänestoaineita ja polttoaineiden käsittely on vähäistä. Tämä on huomioitava arvioitaessa toiminnan laajentamisen vaikutuksia pohjavesiin. Mahdollinen YVA-lain soveltaminen hankkeessa on vielä erikseen selvitettävä.

Ympäristökeskuksella ei ole muutoin huomautettavaa kaavaehdotuksen johdosta. Ympäristökeskus pitää maakuntakaavaehdotusta hyvänä ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisena. Lausunnon laatimiseen ovat ympäristökeskuksessa ottaneet osaa maankäyttö -ryhmän lisäksi luonnonsuojelu -ryhmä sekä ympäristökeskuksen yhdyskuntatekniikka -ryhmä. Osastoille on varattu mahdollisuus kommenttien antamiseen.

Vastine

Keskustatoimintojen alueet on Saloa ja Someroa lukuunottamatta esitetty symboli-/kohdemerkinnöillä, jotka osoittavat ko. toiminnan alueen paikan sitä kuitenkaan rajaamatta. Keskustatoimintojen alueisiin liittyvien toimintojen, esim. vähittäiskaupan suuryksiköiden, tarkka sijainti määritellään kuntakaavoituksen yhteydessä.

Kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet

Kolmitasoisien merkintätekniikan tulkitsemista selkiytetään kaavaselostuksessa. Rekijokilaakson pohjoisosassa on rajattu maisema-alueen ulkopuolelle, koska rajauksissa on painotettu maaseudun kulttuurimaisemaa ja maisemakuvallisesti merkittävimpiä taajamia. Luonnonmaiseman arvot on otettu huomioon Natura 2000 -rajauksella.

Luonnonsuojelu

Salon seudun maakuntakaavaa on valmisteltu luonto- ja ympäristökysymysten osalta

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

läheisessä yhteistyössä Lounais-Suomen ympäristökeskuksen kanssa. Pohjatyönä suojelukohteiden rajaamiseksi ja arvottamiseksi tehtiin Salon seudun luontokohdeinventointi. Tämän jälkeen on vielä käyty kahteen kertaan suojelualue- ja kohdetiedot läpi Lounais-Suomen ympäristökeskuksen kanssa kaavatietojen täsmentämiseksi ja päivittämiseksi.

Kaavaehdotusluonnoksen viranomaisneuvottelujen (18.3.2005) jälkeen kaavan suojelukohdetietoja korjattiin ja muutettiin Lounais-Suomen ympäristökeskuksen kommenttien mukaan sekä vielä neuvoteltiin suojelukohteiden arvoista ja merkintätavasta kaavakarttaan. Nämäkin korjaukset tehtiin kaavakarttaan, jonka jälkeen kaavaehdotus lähetettiin lausuntokierrokselle. Lounais-Suomen ympäristökeskuksen lausunnon (28.12.2005) mukaan kaavassa on useita puutteita suojelualueiden ja -kohteiden tiedoissa ja rajauksissa.

Määräys on yksiselitteisesti sidottu poikkileikkausajankohtaan ja rakennuspaikan myyntiin. Esiin on tullut joitakin tapauksia, joissa kauppa on tehty huomattavasti ennen poikkileikkausajankohtaa ja lohkomistoimitus vuosia poikkileikkausajankohdan jälkeen. Jos lohkomistoimitus on rakennusoikeuden tulkinnan lähtökohta, johtaa se joissakin, tosin erittäin harvoin, maanomistajien tasapuolisen kohtelun kannalta virheelliseen tulkintaan käytetystä rakennusoikeudesta. Ranta-asemakaavoituksessa emätilan rakennusoikeuden selvittämisvelvollisuus on kaavoittajalla, eikä siten lisää valvovien viranomaisten työmäärää.

Varsinais-Suomen liitto katsoo, että nyt Lounais-Suomen ympäristökeskuksen esittämiä muutoksia ei voida lisätä kaavakarttaan ilman uutta ehdotusvaiheen lausuntokierrosta. Asia on ratkaistava kaavaehdotuksen viranomaisneuvottelussa.

Kaavakarttaan lisätään lainvoimaiset Kalattomannotkon ja Kaskistonnummen suunnitellut vedenottamot.

Varsinais-Suomen liitto
Salon seudun maakuntakaava
Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot sekä niiden vastineet

Lausuja/muistuttaja **Turun maakuntamuseo**

Alue/kohde

Dnro 32

Pvm 12.1.2006

Laji lausunto 2005

Sisältö
Salon seudun maakuntakaavatyön yhteydessä on selvitetty niin alueen muinaismuistoja kuin rakennettua ympäristöäkin. Kulttuuriympäristöselvityksistä huolimatta joitakin merkittäviä kohteita on jäänyt määrittelemättä kaavaan. Valtakunnallisesti merkittävä Kärkelän ruukin alue, jonka pääosa on Uudenmaan läänin puolella, puuttuu kokonaan niin listoista kuin kartaltakin. Kiskon kunnan puolella on mm. vanha paja, vanha puutyöverstas, työväenasuntoja sekä kartanon navetta ja muita ulkorakennuksia. Myös Kiskon Malmbergetin vanha kaivosalue puuttuu maakuntakaavasta. Malmbergetissä on harjoitettu kaivostoimintaa jo 1600-luvulla, mutta toiminta on loppunut ilmeisesti viimeistään 1900-luvun alussa. Malmbergetin kokonaisuus on historiallisen ajan muinaisjännös.

Perniön Kosken kartanon ja ruukin alue näyttäsi kaavassa olevan väärässä paikassa. Kokonaisuuteen kuuluu myös Kosken vanha rautatieaseman alue, jolta tosin puuttuu itse asema, mutta muuta rautatiehen liittyvää, edustavaa rakennuskantaa on säilynyt. Valtakunnallisesti merkittävä Perniön Kirjakkalan ruukki mainitaan aluekokonaisuutena, mutta kohteena siihen sisältyy vain vanha kansakoulu. Someron Ävikin historiallinen teollisuusalue-nimike tulee muuttaa niin, että se käsittää myös kartanon. Lasitehtaan rakennuksethan ovat jo hävinneet, mutta itse kartano pihapiireineen on jäljellä.

Osa-alue kartoissa ja selvityksissä on käytetty eri nimityksiä kuin kaava-asiakirjassa, mikä hieman vaikeuttaa kaavakartan lukemista. Esimerkiksi selvityksessä todettu "Valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokas historiallinen tie" on kartan määräysosassa "Kulttuurihistoriallisesti arvokas tie". Hämeen Härkätien merkintä loppuu Someron luoteisosassa eikä ulotu ollenkaan Someron kirkolle eikä jatku sieltä Hämeeseen. Paimiosta Halikkoon tuleva vanha tieyhteys on nimetty Vanhaksi rantatieksi, joka viittaa perinteiseen Turun ja Viipurin väliseen tieyhteyteen. Koska nyt on kyseessä vain pieni osa tästä tieyhteydestä, olisi ehkä aiheellista nimetä se vaikkapa Vanhaksi Turuntieksi. Se ei nykymuodossaan ole sen aidompi todiste Vanhasta Rantatiestä kuin Salosta Perniöön johtava osuuskaan, jota ei maakuntakaavassa ole huomioitu. Paimion ja Salon välinen tieyhteys kulkee maisemallisesti erittäin kauniissa maisemassa ja noudattelee osin myös vanhaa linjaustaan, mutta ei se kuitenkaan anna todenmukaista kuvaa Vanhasta Rantatiestä Kulttuurihistoriallisesti arvokkaita teitä Salon seudun vanhalla asutusalueella olisi ollut runsaamminkin kaavakarttaan merkittäväksi. Esimerkiksi ns. Kekkosen tie ja Häntäläntie Suomensjärven (Suomensjärven Lahnajärveltä, Kirkonkylän kautta Ahtialaan ja Anerionjärven länsipuolelta Häntälään kulkeva vanha tielinja) on säilyttänyt hyvin vanhan linjauksena ja on pääosin hiekkapäällysteinen. Se on osa vanhaa Turku-Helsinki tietä ja siihen liittyy myös uudempia historiallisia arvoja. Kiskossa Jylystä Kärkelän, Sorttilan ja Ylötökyän kautta Toijaan ja Kiskon Kirkonkylään kulkeva vanha tielinjaus kulkee pääosin samaa linjausta kuin 1700-luvun lopullakin. Tie on hiekkapintainen ja mutkittelee kylien kautta, myös tien korkeusasema on säilynyt melko hyvin entisellään.

Muinaisjännösten osalta pääperiaatteena on ollut, että kaikki kiinteiksi muinaisjännöksiksi tai mahdollisiksi sellaisiksi määritellyt kohteet otetaan huomioon jo maakuntakaavatasolla. Turun maakuntamuseon mielestä tämä menettely on oikean suuntainen. Maakuntakaavan kautta tieto muinaisjännöksistä välittyy alemmille kaavoitustasoille, mikä osaltaan edesauttaa muinaisjännösten suojelu- ja tutkimusmahdollisuuksia. Kaavanlaatijan tavoitteena on ollut saada kaikki muinaisjännökset näkymään teemakartan lisäksi myös pääkartalla. Tästä on muun

muassa se etu, että muinaisjäännösten suhdetta muihin maankäyttötavoitteisiin voidaan seurata helpommin. Muinaisjäännökset tulevat myös helpommin havaituiksi. Muinaisjäännösten merkinnässä on käytetty pääasiassa sm-määräyksellä ja selostusosan luetteloon viittaavalla numerolla varustettua kohdemerkintää. Alueilla, joilla muinaisjäännöksiä on lähekkäin useampia, kohteet on "niputettu" sma-aluemerkinnän sisälle. Selostusosassa nämäkin kohteet on eritelty ja käyvät ilmi. Turun maakuntamuseo pitää hyvänä merkintätapaa, jossa jo pääkartalta ilmenee, minkä tyyppisestä suojelusta on kyse - toisin sanoen, että muinaismuistolain piiriin kuuluvat suojelukohdeet tulevat esille sm- merkinnän kautta. Merkintää koskevaan kaavamääräykseen olisi tästä syystä aiheellista liittää maininta muinaismuistolaista (295/63). Muinaisjäännöskohtaisessa tarkastuksessa ilmeni myös (TMM tarkastanut liitteessä mainitut kunnat), että joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta muinaisjäännökset löytyvät kaavakartalta. Aluerajauksilla on kuitenkin taipumus hävitä muun aineiston alle, mikä vaikeuttaa paikoin melkoisestikin alueiden sisällä olevien muinaisjäännösten tarkastelua. Joistakin kohdemerkinnöistä sm-merkintä ja numero on lisäksi kadonnut. Ilmeni myös, että muinaisjäännöstietoa voi olla tilan sr-merkinnänkin alla, mikä saattaa aiheuttaa epätietoisuutta muinaisjäännöskohteen sijainnista. Turun maakuntamuseon suorittamassa kohdetarkastuksessa ilmeni joitakin puuttuvia muinaisjäännöksiä (osa uusia kohteita) sekä virheitä. Ne on listat ohaiseen liitteeseen niiden kuntien osalta, jotka museo on tarkastanut (Museoviraston ja museon keskeisen kuntajaon pohjalta). Turun maakuntamuseolla ei omalta toimialtaan ole muuta huomautettava laajoja ja perusteellisia selvityksiä sisältäneestä Salon seudun maakuntakaavaehdotuksesta.

Liite: korjaukset ja lisäykset: Kisko, puuttuu: Leilä Malmbergin malmikaivos ja Kaukuri, Saarikko, asuinpaikkalöytöjä. Kisko, korjauksia: koordinaatti- ja numeroeroavuuksia. Kuusjoki, puuttuu (lajinsa edustajina?): Pappila, Puromäki, tervahauta ja Raatala, Rajakankare, hiilimiilu. Perniö, puuttuu: Mutainen, Mutainen 2, kivikautinen asuinpaikka, Ylönkylä, Töyrylä, mahd. hautaröykkiö, Melkkilä Kartano, raunio, Melkkilä Pato, patorakennelma, Muntolannokka, markkinapaikka, Kalkkipuodinmäki, asuinpaikka, Latokartano, asuinpaikka, Latokartanon koski, raunio, Pyhäjoki-Helgå, asuinpaikka, Kirjakkalan ruukin alue, Mathildedalin ruukkialue. Perniö, korjauksia: koordinaatti-, sijainti- ja numeroepäselvyyksiä. Pertteli, puuttuu: Romsila, Ojanperä W, kivikautinen asuinpaikka, Tattula, Kartanonpelto, asuinpaikka. Pertteli, korjauksia: koordinaattikorjauksia ja numeropuutos. Somero, puuttuu: Kaskisto, Iso-Pitkusta, kiviröykkiöitä. Somero, korjauksia: koordinaatioikaisu. Särkisalo, puuttuu: Förbyn kaivos.

Vastine

Salon seudun maakuntakaava on etenkin kulttuuriympäristön inventointien ja suojelukysymysten osalta valmisteltu tiiviissä yhteistyössä Turun maakuntamuseon kanssa.

Kärkelän ruukinalue ja kulttuurimaisema on, kuten lausunnossakin todetaan, pääosin Karjalohjan/Uudenmaan puolella. Aluerajaus ei ole sisältynyt tämän vuoksi Museoviraston toimittamiin aineistoihin. Kärkelän rakennuksista ei ole inventointitietoja myöskään Turun maakuntamuseon inventointitietokannassa. Alueen merkitys on otettu huomioon maisema-alueen rajauksessa.

Kiskon Malmbergetistä ei ole ollut käytettävissä inventointitietoja maakuntakaavaehdotusta laadittaessa. Perniön kosken ruukinalue sra 128 (VMKY no 135) on esitetty Museoviraston rajauksen mukaisena. Alue kattaa myös rautatiealueen rakennuskannan. Perniön Kirjakkalan historiallinen teollisuusmiljö sra 131 (VMKY no 138) on esitetty Museoviraston rajauksen mukaisena. Alueen kuvaus on luettavissa VMKY-julkaisusta ja ryhmien srr 35 ja 36 tiedoista. Lisäksi seudullisesti merkittäväksi on arvioitu em. kuvauksiin kuulumaton Kirjakkalan kansakoulu (sr 222). Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen kuvaustekstejä ei ole niiden pituuden vuoksi kopioitu maakuntakaavatiekantaan eikä niiden lyhentämistään ole pidetty soveliaana. Someron Åvikin historiallinen teollisuusmiljö sra 63 (VMKY no 173) on nimetty valtakunnallisen inventoinnin mukaisena. Kartano mainitaan ryhmän (srr

48) nimessä ja kaikissa alueen kuvauksissa.

Kulttuurihistoriallisesti arvokas tie -merkintä on viranomaisneuvottelua täydentäneessä kokouksessa 12.4.2005 sovitun mukainen. Selitteessä sen todetaan tarkoittavan valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita historiallisia teitä. Historialliset tiet on maakuntakaavassa esitetty valtakunnallisten inventointien mukaisina. Useassa yhteydessä on todettu maakunnallisen tieinventoinnin tarpeellisuus. SARAKUM-projektissa tehdyt maisemahistoria-aineistot tarjoavat tälle työlle oivallisen lähtökohdan.

Puuttuvat, kaavatyön aikana esille tulleet muinaisjännökset lisätään kaavakartalle. Maakuntakaavan luettavuutta etenkin kulttuuriympäristötietojen osalta kehitetään ja selvennetään.